

ԱՄԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12, 1908

ԹԻՒ 37

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Պուկլարիոյ Աւետ. գործին յորելեանը

Կիրակնօրեայ դպրոցներու համար աղօթք

Շաբաթը

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Ձեռներէց անձ մը

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Քանի մը դասեր մեր քաղաքական մեծ

յեղաշրջումէն

Քրիստոսի Աստուածութեան վարդապետութիւնը

համոզիչ ընելու կերպը

ԼԶ. Գուժարում խարբերդի Աւետ. Միութեան

Հոգ. Սինոդին

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ԺՐՈՖ. Յ. Հ. ՃԷՃԻՋԵԱՆ

Ի. Ֆ. ԲԷՅՐԻ

Յ. ՊՈՒՃԻԳԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوه دار هفته لى غزته — د سنا: تده بايبل هاوسده ﴾

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
 Տարեկ. թանգին 30 Դճ.
 Ամերիկայի հմր 1.50 Տոլ.
 Անգղիոյ „ 6 շե.ին
 Ուրիշ եր- կերներու „ 7.75 Ֆր.
 Զեռ.քէ՛ հատը 30 փարս
 Մանուցման գիները
 Հափառոր

ԱՒԵՏԱՐԵՐ
 ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
 (ԱՆԿԵԼԻԱՖՈՐՈՍ)
 ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
 Խմբագիր Հ. Մ. Ալեհն
 ՊայպըԼ Հառու, ՈւսմանուԼ
 Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER
 (ANGELIAPHOROS)
 A WEEKLY PAPER
 PUBLISHED IN
 ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
 GRECO-TURKISH
 EDITOR HERBERT M. ALLEN
 Offices: American Bible House
 Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS
 An. Subscrip. Ps. 30
 U. S. A. \$1.50
 England Shils. 6.—
 Other countries Frs. 7 75
 Single Copy 30 Paras
 Advertising rates on
 application

ԱՂԶԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՊՐՈՑ
 ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայի այս գաղտնիքը կը բացուի Սեպ. 9ին, չորեքշաբթի: Տարեթուականն է 12 Օսմ. ոսկի: Դաշնակի և երգիծնի դասերու համար դատ վճարում կ'ըլլայ: Հայ և Յոյն աշակերտունիներ կ'ընդունուին: Դպրոցին լեզուն Անգղիերէնն է, բայց լաւ իմամ կը տարուի մայրենի լեզուներու ուսուցման և Եւրոպացի վարժուհի մը կ'աւանդէ Ֆրանսերէնի և երաժշտութեան դասերը և մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի պարզ կարի և կարուճեի: Դպրոց մտնել փափաքողներ սնմիջապէս դիմելու են Միս Հ. Կ. Փառըրսի, ՊայպըԼ Հառու, Կ. Պոլիս: 4—4

ԱՂԶԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
 ԴԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ
 ԻԶՄԻՐ

(American Collegiate Institute, Smyrna)

Մանկապարտէզի, նախակրթարանի, նախապատրաստական և դուէճի ճիւղերով: Ամէն հոգ կը տարուի աշակերտներու առողջութեան, ուսման և նկարագրին: Թույլ գիշերօթիկներու 22½ Օսմ. ոսկի, ցերեկեաներու 2է մինչև 5 Օսմ. ոսկի: Կատարելապէս կ'ուսուցուին Յունարէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն և Անգղիերէն: Յայտագրի համար դիմել առ Մր. Մաքլախլըն, նախագահ միջազգային դուէճին: Վարժարանը կը բացուի Հոկ. 1ին: 7—10

ԵՄԻԼԻ ՄԷՔԱԼԸՄ, Տնօրէն

Մեզի չքուած գէրք. Ճէյն էյր, երկու հատոր, առաջինը 348 էջ, երկրորդը 336: Հեղինակ՝ Շարլօթ Պրօնթէ, Թարգմանիչ Օր. Մարկոս Հ. Ստամպուլուեան: Գին չորս չորս դահ. սահուն ոճով: Այս շատ շահեկան իրկին սկիզբը կայ Տիկ. Զապէլ Հ. Ասատուրի մէկ նամակը:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
 ՄԱՂՆԻՍԱ

Վարժարանիս ուսուցիչները Մարտունու Անթուրիա Գուէճին լաւագոյն չըջանաւարաներէն առնուած են, և բոլոր պաշտօնեաները ծանրապէս և օրինակելի մարդիկ են: Վարժարանը ճշմարիտ տուն մ'է, ամէն կերպով նպատակաւոր մար, օգասուն և ընդարձակ, ուսուցչաց և փորձառու հօր մը և մօր մը գգուալից և անմիջական հսկողութեան տակ:

Կ'ուսուցուին Թրքերէն, Անգղիերէն, Հայերէն և Դաղիերէն լեզուները: Զայնական երաժշտութիւնը պարտաւորիչ է, իսկ գործիքով պայմանաւոր: Վարժարանիս տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին, և կ'աւարտի Յուլիս 1/14ին: Տարեթուականն է ցերեկօթիկներու համար 2 Օսմ. ոսկի, մէկը կանխիկ վճարելի, միւսը երկրորդ չըջանին սկիզբը, իսկ գիշերօթիկներու տարեթուականն է 14 Օսմ. ոսկի, կէսը կանխիկ և միւս կէսը երկրորդ չըջանին սկիզբը վճարելի: Բոլոր վճարումները կանխիկ են, միայն բացառութիւն է անոնց որ անօրէնին հետ մասնաւոր կարգադրութիւն մը ըրած են: Աւելի ծանօթութեանց և կարգադրութեանց համար պէտք է դիմել վարժարանիս տնօրէնին:

Մր. ճ. Բ. ՄԱԳՆՍՏԵ Հիշատակի և Կոչման
 Sailors' Home, SMYRNA.

Մեզի չքուած գէրք. ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐԲ ՅՐԱՆՍԱՀԱՅ, ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ: 1900ին տպուած ի Փարիզ: Գուրտոն Լուսինեանի սոյն հոյակապ երկասիրութիւնը երկու հատորէ կը բաղկանայ, առաջինը 1,060, երկրորդը 817 երկնային մեծադիր երեսներով: Երկու հատորը մէկտեղ կը վաճառուի 25 ֆրանքի: Դիմել առ մատակարար 108, Avenue de Neuilly, à Neuilly sur/Seine, կամ ի Բիւղանդեան Գրատուն, Սեղրոս խան, Թիւ 5, Ղալաթիա, Կ. պոլիս:

ԱՌԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12, 1908

ԹԻԻ 37

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

ԱԻԵՏ. ԳՈՐԾԻՆ ՅՈՒԵԼԵԱՆԸ

Հիմա որ Մակեդոնիոյ և Պուլկարիոյ քաղաքական կացութիւնը այնքան ուշադրութիւն կը գրաւէ, շահեկան է ապացոյց ունենալ թէ կեանքի և խղճի ազատութիւն ապահովող զօրեղ ոյժերէն մին Բրիտանոսի Աւետարանը քարոզել և անոր սուրբ անունով բարիք ընել է։ Մեր ընթերցողները ներշնչութիւն և մխիթարութիւն պիտի գտնեն Պուլկարիոյ Աւետ. գործին յորեկանի այս պատմութեան մէջ, զոր Տր. Կրին պատրաստած է իր վերջերս ի Սամաքով ընակութեան միջոցին։

«Այս յորեկանը Սոփիայի մէջ տօնեցին Օգոստոսի մինչև 16 Ամերիկեան Պորտի այն միսիոնարները, որոնք Պալքանեան լեռներուն հարաւակողմը կաշխատին և Ամերիկայի Մեթոսական Պորտի այն միսիոնարները որոնք Պալքանեանց հիւսիսակողմը կաշխատին, նաև երէցներ, քարոզիչներ, գրածախներ և աւետարանչուհիներ, ընդամենայն 40 հոգի։ Ներկայ էին նաև անոնց ընտանիքներուն անդամները աւելի թուով և Կիրականօրեայ դպրոցի և աւետարանական գործի ուրիշ ճիւղերու մէջ աշխատող բազմաթիւ անձեր։ Ունկնդիրներու թիւը մեծ էր, երբեմն մինչև 600ի կը հասնէր և ամէնը խորապէս կը շահագրգռուէին։ Ժողովին ուրախութիւնը մեծապէս աւելցաւ Մակեդոնացի վեց քարոզիչներու և շատ բարեկամներու ներկայութեամբ, որոնք կրցած էին գալ վերջին քանի մը շաբաթներու զմայելի և բարեբաստիկ փոփոխութիւններուն շնորհիւ։ Մակեդոնիոյ մէջ պատահած դէպքերուն պատմութիւնը Աւետ. գործին յիսնամեակը կատարեալ յորեկանի մը վերածեց և ամէն սիրտ հա-

ւատքով, յոյսով և գոհարանութեամբ լեցուց։

«Նախ առաջին միսիոնարներու աշխատութիւններուն նկարագրութիւնն եղաւ վայելչապէս, յետոյ նոր խնդրութեամբ լսուեցաւ Թուրքիոյ դէպքերուն նկարագրութիւնը։ Ապա լսուեցան մինչև այսօր Աւետ. գործին մէջ գտնուող այրերու և կիներու անունները և պատմութիւնները, այրերու և կիներու՝ որոնք յիսուն տարի Աստուածային պաշտպանութիւն և Սբ. Հոգւոյն առաջնորդութիւնը վայելած են, յիսուն տարի պատուական սերմը ցանած են, յիսուն տարի Տէրոջ ծառայած են սիրով, յիսուն տարի աղօթած են և փառաւոր յոյսեր տածած։ Յետոյ պատմուեցաւ Աւետ. գործին ազդեցութիւնը Պուլկար ազգին զարգացման վրայ, թէ Աւետարանականներ ինչպէս ազգին կը համակրէին եկեղեցական ազատութեան իր պայքարին մէջ, թէ ազգային գրականութիւնը ինչպէս ձևակերպուեցաւ և ազնուացաւ Սբ. Գրքին գեղեցիկ թարգմանութեամբ, Զորնիցա շաբաթաթերթին ազդեցութեամբ և նոր ու ոգևորիչ գիրքերու հրատարակմամբ, և թէ ազգը ինչպէս բարձրացաւ հասարակ և բարձր դպրոցներու բացմամբ և պատերազմի տարիներուն մէջ տառապող հազարաւորներու տարուած խնամով։ Յիշուեցաւ թէ Պիզմարք իսկ ստիպուեցաւ ընդունիլ միսիոնարի մը սա պահանջումը թէ Նոր Պուլկարիոյ Սահմանադրութեան մէջ յօդուած մը գտնուի կրօնային կատարեալ ազատութիւն հաստատող։ Յիշուեցաւ սա մեծ իրողութիւնը թէ Աւետ. Բրիտանոնէութիւնը Աստուծոյ բարի նախախնամութեամբ Պուլկարներուն մէջ այնպիսի ժամանակ մը տարածուեցաւ որ, երբ ազատութիւն ստացան, չէին կրնար երկ-

րէն արտաքսել միսիոնարները եթէ ուզէին, և հաւանօրէն պիտի չուզէին եթէ կարենային : Այսպէս Պուլկարները հոգեւոր լոյսով ու օրհնութեամբ շատ բարձր եղան քան իրենց դրացիներն ի Յունաստան, Մոսկիտները, Սերպիա և Բուսնիա, եղան յայտնապէս աւելի լայն և աւելի ազատական խորհուրդի մակարդակ մը, միանգամայն հասան աւելի մեծ պատուի մը որ կու գայ այն ազգերուն որոնք իրենց սիրտերը Աւետարանին կը բանան : Այսպէս կրթութեամբ Պուլկարիա Պալքանեան ազգերը առաջնորդելու համար նոր, աւելի լուսաւոր ու ազնիւ ապագայի մը :

«Իրիկուն մը պատմութեան տեղային Պուլկար Աւետ. ընկերակցութեան հիմնարկութիւնը և զարգացումը և անոր Աւետ. աշխատութիւններուն և զրականութեան ազդեցութիւնը ազգին վրայ : Հիմա Աւետարանը ամուր արմատացած է Պուլկարներու սիրտերուն և միտքերուն մէջ և համոզում կայ թէ «Աստուծոյ զօրութիւնն է այն փրկութեան համար» — անհատական, ընկերային և ազգային փրկութեան — ազատութեան անկիւնաքարը, յատաշղիմութեան միակ ապահով միջոցը : Տեղային Աւետ. ընկերակցութեան մեծ նպատակն է ազգին մէջ տարածել այն բարիքները, զորոնք ընդունած են Աւետ. Պուլկար 17 եկեղեցիները իրենց 1,400 անդամներով : Պուլկարիոյ գրեթէ բոլոր քաղաքական երեւելի անձնաւորութիւնները և գրագէտները իրենց երկրին համար իբրեւ մեծ բարիք մը ողջունած են մաքուր ու կենդանի Քրիստոնէութեան ոգիով տոգորուած զրականութիւն մը : Աբ. Գրոց վաճառումն ալ, որ տարուէ տարի կ'աւելնայ, կը ցուցնէ թէ ընդհանուր ժողովուրդը հետզհետէ աւելի սիրալիր ընդունելութիւն կ'ընէ նոր լոյսին :

«Տեղային եկեղեցիներու ինքնապահութեան խընդիրը ուրիշ իրիկուն մը յուզուեցաւ երէցներէն, և ըսուեցաւ թէ, եթէ մինչև իսկ հիմա արտաքին ամէն նպատակ դադրի, եկեղեցիները այդ հարուածէն ցնցուելով հանդերձ չեն կորսուիր, այլ կ'ապրին ու կ'ուճանան : Եկեղեցիներու տուրքերը մինչև ցարդ փոքր են, իբր 1,400 ռսկի 1907 տարւոյն համար : Սակայն Պուլկարներն առ հասարակ աղքատ են և Աւետարանին ազդեցութիւնը աւելի խորաթափանց եղած է քան զոր կ'երեւի տուրքերուն քանակութենէն : Ատենախօսներն ընդհանրապէս յուսալից էին ապագային նկատմամբ և հաստատ հաւատքով թէ Պուլկար եկեղեցին վերջապէս պիտի կենդանանայ և պիտի աւետարանուի : Միւսնոյն ժամանակ Աւետ. եկեղեցիներուն կազմակեր-

պութիւնը պահպանուելու է և պիտի պահպանուի :

«Յատկապէս դիտուեցաւ թէ Աւետ. գործին ճշմարիտ օրհնութիւնը կ'երեւի մէկիկ մէկիկ հոգիները Քրիստոսի բերելու մէջ, և ապագայի համար վստահութեան ճշմարիտ խարխիւր կը գտնուի այն գործին մէջ զոր Աստուծային չնորհքը արդէն իսկ կատարած է հազարաւոր Պուլկարներու սիրտերուն մէջ, սրբուած ու մարտիրոսացած մեռելներուն ու այնպիսիներու մէջ որոնք հիմա Քրիստոսի կենդանի թուղթերն են, իրիկուն մը քաղցր շատ պատմութիւններ եղան Աւետարանով փութուած կենսաբերու և անոնցմէ բխած բուժիչ պատուական ազդեցութիւններու վրայ :

«Յորեկանի քարոզը, որու բնաբանն էր, «Ձեր աչքերը վերցուցէք ու արտերուն նայեցէք» (Յովհ. Դ. 35), Ֆիլիպէի միսիոնար Տր. Մարչ խօսեցաւ : Տէրունական Ընթրիք կատարուեցաւ, բացակայ միսիոնարներու սրտառուչ ու գորովալիւր նամակներ կարդացուեցան, և Սոֆիայի Աւետ. եկեղեցիին հովիւը բոլոր երէցներուն ու քարոզիչներուն կողմէ բոլոր միսիոնարներուն ուղղուած նամակ մը կարդաց ու սրտազին շնորհակալութիւն և խանդաղատալից գնահատում յայտնեց : Վերջապէս բազմանգամ ժողովը առատաձեռնօրէն նպատակ դրամական հաւաքման մը, որու պիտի մասնակցին ամէն ուրիշ եկեղեցիներ և որու արդիւնքը Պուլկարիոյ մէջ գործող միսիոնարական երկու ընկերութիւններուն պիտի տրուի :

«Թէ՛ օտար թէ՛ տեղացի Քրիստոնեաներուն կողմէ Պուլկարներու ցուցուած բուռն սէրը ամենախորին տպաւորութիւն ըրաւ ժողովներուն մէջ : Ազգային եկեղեցին տակաւին սիրելի է իրմէ բաժնուողներուն : Գլխաւոր ուրախութիւն զգացուեցաւ անոր արթնութեան նշաններուն համար, Աւետարանի ազդեցութիւններուն համապատասխանելու նշաններուն համար, նաեւ այն յոյսին համար թէ հեռի չէ անոր հոգեւոր զօրութեան օրը» :

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ-Աշխարհի Կիրակնօրեայ ՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՂՕԹՔ Դպրոցի Ընկերակցութիւնը, որ Հոռմի մէջ գումարեցաւ, յանձնարարեց որ ամէն տարի ամէն տեղ Աւետ. եկեղեցիները Հոկ-ի երրորդ կիրակին իբրեւ աղօթքի օր պահեն բովանդակ աշխարհի Կիրակնօրեայ Դպրոցներուն համար : Այս հրաւերը կը զրկուի սխալ թուրքիոյ եկեղեցիներուն և յոյս կը յայտնուի թէ ամէնը հրապարակաւ ու առանձին աղօթելով Ամենակալ Աստուծոյ օրհնութիւնը պիտի հայցեն ամէն երկրի Կիրակնօրեայ Դպրոցներուն վրայ, Կ'ուզենք

առկն երեցներու և քարոզիչներու ուշադրութիւնն հրաւիրել այս հրաւերին վրայ և թելադրել որ մասնաւոր պատրաստութիւններ տեսնուին այդ օրուան համար: Եթէ մանաւանդ օրուան քարոզող չեւտուի մեծ կարեւորութիւնը զոր կիրականօրեայ դպրոցն ունի իբրև կրթիչ ու հոգեւոր ոյժ հանրային կեանքի մէջ, շատ օգտակար պիտի ըլլայ: Թէ՛ Սբ. Գրոց մեկնութեամբ, թէ՛ պատմական ապացոյցներով, կարելի է ցոյց տալ թէ Սբ. Դրոց կանոնաւոր ուսումը կարեւոր դեր ունի ժողովուրդը բարոյապէս կրթելու համար ազատութեան կիրառման և պաշտպանութեան մէջ: Այս առիթով պատշաճ է աւելցնել թէ Աշխարհի Կիրականօրեայ Դպրոցի Ընկերակցութիւնը մեծապէս կը շահաւորուի Թուրքիոյ Կիրականօրեայ Դպրոցի գործին և արդէն իսկ խոստացած է իրական օգնութիւն մատուցանել Թուրքիոյ Կիրականօրեայ դպրոցներու զարգացման: Կը յուսանք մօտաւոր առիթով մը աւելի օրոշ կերպով ծանուցանել եղանակը, որով պիտի տրուի այդ օգնութիւնը: Հ. Մ. Ա.

၆၂၆

Սադակեապետի Իզմիրլեան Հայրիկի վերադարձին ու
 իշխան թերորդ օրը, դարձեալ չորեքշաբթի,
 Այսթէֆանօէ մինչև Ղալաթիոյ քարափը
 զրեթէ նոյնքան խանդավառ ընդունելութիւն մը
 գտաւ Սապահէտտին իշխան, որ կը վերադառնար Տ
 տարւոյ կամաւոր տարագրութենէ մը, իը հետ բե-
 րելով պատուական իր հօր Տամատ Մահմուտ փա-
 չայի աճիւնը: Առաւօտեան ժամը չորսէն սկսեալ
 Շիրքէթի մեծ ու փոքր վեց շոգենաւեր մեկնեցան
 կամուրջէն ու Սիրքէճիէն, ամէնը զրօշազարդուած
 և ոմանը նուազախմբով: Ծովային այս թափօրը
 նախորդներու վրայ սա առաւելութիւնն ունէր որ
 Յոյներ ու Հրեաներ սլ մասնակից եղան յատուկ
 շոգենաւերով: Կայսերազուն իշխաններ, Սապա-
 հէտտին պէյի եղբայրը և Թուրք Քոմիթէի ան-
 դամներ Այսթէֆանօի մօտերը Իշլեպօլէն շոգենաւէն
 ելլելով մասն Ռումանական նաւը, ուր Ֆրանսա-
 կան Սենէալ շոգենաւէն փոխադրուած էին Տար-
 տանէի առջև Սապահէտտին պէյ և Տամատ Մահ-
 մուտ փաչայի դագաղը,
 Տամոպ Մահմոպ Մահմուտ փաչա, ինչպէս կը հաս-
 փաչա կըցուի տիտղոսէն, քեռայրն էր
 Վեհ. Սուլթանին և իբր հինգ տա-
 րի առաջ մեռաւ օտարութեան մէջ իբր 48 տա-
 րեկան: Տառներկու տարի առաջ, այլևս չհան-
 դուրժելով այս երկրին հին Բէթիմին, Ֆրանսա
 փախած էր իբրև յեղափոխական գործելու նպա-

տակով : Իր յիշատակը անխտիր պաշտելի է ամէն անոնց որոնք բախտն ունեցած են անոր հետ յաւրաքերութեան մտնելու և անոր վեհ դադափարականերուն հաղորդ ըլլալու : Զերմ հաւատք ունէր աղատութեան դատին վերջնական յաղթանակին վրայ , ուստի և կտակած էր իր ածիւնը Թուրքիա փոխադրել երբ աղատութեան փառաւոր այդ ծագի : Անցեալ հինգշաբթի առաւօտ այդ մեծ հայրենաւէրին դադաղը դրօշներով և ծանրագին շաւերով ծածկուած փոխադրուեցաւ Սապահէտտին պէյի շուքեմակոյկը և անտի հանուեցաւ Թուփանէի քաւափը , ուր ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով ի ներկայութեան հազարաւոր հանդիսականներու : Թափօրին կ'առաջնորդէին նուաքախումբը , պալատական պաշտօնեաներ և Շէյխեր : Յետոյ կուգային պալատական սպասաւորներ խնկամաններով : Զինուորներն իրենց հրացանները դէպ ի վար ծռած էին ի նշան սգոյ : Զամբուն վրայ խանութները փակ էին , ծովու վրայ շոգենաւերը սգոյ դրօշ կը պարզէին և անընդհատ կը սուլէին : Ազիլիյէ պահականոցը թանկագին գորգերով զարդարուած էր , նմանապէս անոր քարափը : Անտի դադաղը շոգեմակոյկ մը դրուեցաւ , ուր մտան նաև Սապահէտտին իշխան , Շէյխ իւլ Իսլամը , Միւշիւր Ֆուսափաշա և բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ : Անոր հետեւեցան տասնէ աւելի շոգեմակոյկներ և Ոսկեղջիւրի երկու շոգենաւ խուռն բազմութեամբ լեցուած : Այլմանսէրայի նաւամատոյցէն դադաղը ցամաք հանուեցաւ և թափօրը վերակազմուելով ուղղուեցաւ էյուպի մզկիթը , յետոյ Գափթանը Տէրեայի դամբարանը , ուր ամփոփուեցաւ դադաղը մեծ հանգուցեալին հօրը Խալիլ Րիֆատ փաշայի քով և ծածկուեցաւ ծաղկեպսակներով :

Ապակեգործանցման Յեղափոխական բոլոր խումբերը
Դրոշմէն բարձր համարում ունին Ստապահէտտին իշխանին վրայ և մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն անոր աջակցութեան և համակրութեան : Իշխանը ապակեգործանցման ջատագով էր , բայց վերջերս համաձայնեցաւ Օսմ. Միութեան և Յաւաջղիմութեան Ընկ.եան հետ , որ Միտհաթեան սահմանադրութեան ջատագով է : Հիւսնէյին ձահիտ Թաֆէի մէջ անցեալ ուրբաթ փորձեց ի վեր հանել այդ երկու դրութեան ալ առաւելութիւնները և անպատեհութիւնները : Կը գովէ նախաձեռնութեան գաղափարը , որ է , կ'ըսէ , ամէն բան կառավարութեանէն չափնկալել , այլ անհատական ջանքի և աշխատութեան վստահիլ ամէն շրջանակի մէջ , ինչպէս կ'ընեն Անկլիսառքոսն ցեղերը : Ուստի և կը փափաքի որ այդ սկզբունքը

սահմանադրական ամէն կուսակցութեան ծրագրի մէջ մուտ գտնէ : Սակայն, կ'ըսէ, Սապահատուն իշխանը ծայրայեղութեան տարաւ զայն : Բարեբախտաբար իշխանն այժմ այս երկրին համար օգտակար չհամարիր զայն : Յետոյ իր խօսքը Ինքսի ուղղելով, որ ապակեզրոնացման գաղափարը ջատագոված էր Անգղիոյ և Ֆրանսայի բաղդատական օրինակով, կ'ըսէ թէ գոնէ Սապահատուն իշխանէ աղդուելու էր : Ընդունելով հանգերձ թէ Անգղիացիներ շատ լաւ կ'օգտուին ապակեզրոնացման իսկ Ֆրանսացիներ սեղմ կեդրոնացման դրութենէն, կ'ըսէ թէ ինչ որ երկրի մը մէջ օգտակար է՝ չկրնար անպատճառ օգտակար ըլլալ ուրիշ երկրի մը մէջ : Օրէնք մը կամ դրութիւն մը ըստ ինքեան աղէկ չէ, այլ այն չափով որով կը ծառայէ երկրին զարգացման : Այսօր կան նահանգներ որոնք բացարձակապէս զուրկ են քաղաքացիական կրթութենէ : Արդ, երբ ատոնց վարչային անկախութիւն տրուի, ո՞չ ապաքէն շնտա յառաջ պիտի գայ, քանի որ անկախութիւնը իբր անիշխանութիւն պիտի մեկնուի : Սակայն գաւառներու մէջ շատ աղէկ կրնան ժողովներ կազմուիլ, գիւղերու և գիւղաքաղաքներու վարչութիւնը կրնայ տեղացիներէ ընտրուած ժողովներու յանձնուիլ, կուսակալութիւններու կեդրոններու մէջ ընդհ. ժողովներ կրնան կազմուիլ ընդարձակ իրաւասութիւններով : Բայց ներկայ վիճակին մէջ ասկէ աւելին պահանջել՝ երազ հետապնդել է, և այդ երազէն սթափիլը կրնայ մեծ ցաւ պատճառել :

Էնվէր պէյ և Երեմյան Սահապիկ ինչ որ Էնվէր պէյ
«արդ թողեալ» Մէլանիկի մէջ սահուն Ֆրանսերէնով ըսաւ Թայֆի թըղթակցի մը . Զիս հոս քաղաքական գրասենեակի մը մէջ զբաղած կը տեսնէք : Բայց, խնդրեմ, գիտցէք թէ ես յեղափոխական գործիչ մը չեմ, այլ զինուոր մը, զոր պարագաներն ստիպած են քաղաքականութեան պարապիլ : Հոս իմ ներկայութիւնս դիպուածի արդիւնք է մանաւանդ քան դիտաւորութեան : Թէև տարիներէ ի վեր խոնարհ անդամ մը եմ Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկեան, հրապարակային քայլ մը չառի մինչև որ պալատական լրտեսներէ պախարակուեցայ իբրև դաւադիր և հրաւիրուեցայ հաշիւ տալ ի Կ. պոլիս : Փոխանակ այս հրաւերն ընդունելու լեռը փախայ ընկերոջս, Նիազիի, պէս : Այս ըրաւ զիս նշանաւոր, բան մը՝ որ միտքէս իսկ չէր անցներ : Բարեբախտաբար սպայ եղբայրակիցներս գիտեն թէ իմ միակ տենչս է հայրենիքիս ծառայել խոնարհաբար : Յեղափոխութիւնը ազգային է և ոչ զինուոր-

ական, ամբողջ ժողովրդին ընդգլուծը կառավարութեան մը դէմ՝ որ զայն յուսահատութեան մղած էր : Բանակը կացութեան տէրը չէ, այլ սպասաւորը, ազգին կամքին գործիքը : Կ'ուզեմ զայս կատարելապէս պարզել ձեզի : Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկ.ը Կառավարութեան ետէն է և առ այժմ խորհրդարանի դեր կը խաղայ իբրև խորհրդատու մարմին գործելով և վարչութեան անդամները հանրութեան շահեկան ամէն բաներու տեղեկացնելով : Թէև յեղափոխութիւնը պալատին բռնակալութեան դէմ ուղղուած էր, ընկերութիւնը պիտի պաշտպանէ Սուլթանը, օրինաւոր Վեհապետը, ցորչափ ժամանակ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը յարգէ Սահմանադրութիւնը :

Էնվէր պէյ դեռ 27 տարեկան է, բայց չնորիւ իր զօրեղ նկարագրին մեծ յարգանք ու ժողովրդականութիւն կը վայելէ իր հայրենակիցներուն մէջ և իր ազդեցութիւնը կը գործածէ պետական փորձառու անձնաւորութեան մը իմաստութեամբ ու խոհմուտութեամբ : Բանակին նկատմամբ ըսաւ թէ բոլորովին պիտի բարեկարգուի Օսմ. ամէն հպատակներ զինուորական ծառայութիւն պիտի մատուցանեն անձամբ, ինչ կրօնքէ ալ ըլլան : Ինչպէս Մեծ Բրիտանիոյ Հնդկական բանակը Իսլամ, Հնդկի, Սիկ և Քրիստոնեայ կը պարունակէ, նոյնպէս կրնան Քրիստոնեաները Իսլամներու հետ քով քովի ծառայել Օսմ. բանակին մէջ : Մեր կրթական դրութիւնը և մեթոտը աւելի գործնական պիտի ըլլան, և անհատական ասպարէզ պիտի տրուի զինուորական համերաշխութիւն ապահովելու համար : Մինչև ցարդ նախաձեռնութեան ոգին կը ջնջուէր և ժրջան սպաներ իբրև դաւադիրներ կը ներկայացուէին պալատին : Այսուհետև բանակը աշխատութեան օրինաւոր դաշտ մը պիտի ըլլայ ամէն այնպիսիներու համար որոնք կը բաղձան բարձրանալ իրենց մասնաճիւղին մէջ : Մեզի ազգային բանակ մը պէտք է և ոչ Իսլամ տէրութեան ներկայացուցիչ բանակ մը : Մեր ծրագրին մէջ համիլաւմութիւն չկայ. Եգիպտոս մեր ծրագրէն դուրս է : Երիտասարդ Թուրքերու կուսակցութիւնը Եգիպտոսի պիտի չխառնուի և խռովայոյճներ պիտի չքաջալերէ : Իր բոլոր ջանքն է Թուրքիան վերանորոգել և զարգացնել սահմանադրապէս, և կը յուսանք յայտնի տուրքով թագաւորին կառավարութեան աշակցութիւնը և Անգղիական ազգին համակրանքը վայելել :

Հայերը Երկու չաբաթ առաջ Մանգուէն է Էջիէն և Յոյները խմբագրական մը հրատարակեց «Արդ-եօք չէ՞ր կրնար բարեկամ ըլլալ» խոս-

րազրով, որ իր շատ համարձակ և քիչ մը ևս յախուռն գիտողութիւններով մեծ յուզում պատճառեց թուրք մամլոյն և ամէն կողմէ անյիշահարուծեան և եղբայրակցական սիրոյ յորդորներ տեղացին: Տարակոյս չկայ, ինչպէս յօդուածագիրն ալ յետոյ յայտարարեց, թէ նոյն խմբագրականը ազգային կիրքեր և նախանձութիւններ գրգռելու նպատակ չունէր: Բայց Բէ-լա-հի-նի առիթ մը ընծայեց ուղիղ տրամաբանութեամբ ու լուրջ դատողութեամբ կռուած հմտալից յօդուած մը հրատարակելու անցեալ չորեքշաբթի և ի վեր հանելու Յոյներուն նախանձելի առաւելութիւնները — հայրենասիրութիւն, եղբայրակցութեան ու համերաշխութեան զօրաւոր ոգի, ապագայի վրայ հաւատք, ազատասիրութիւն, զոհողութիւն, աշխատասիրութիւն և յառաջդիմականութիւն: Ապա, դառնալով այն դիրքին զոր Յոյները բռնած են հանդէպ Սահմանադրութեան, Բէ-լա-հի-նի իրաւունք կուտայ անոնց երբ կը յայտարարեն թէ չեն ուզեր զբոլոր իրենց եկեղեցական առանձնաշնորհումներէն: «Յոյները կ'ուզեն», կ'ըսէ, «նախ և առաջ Յոյն մնալ և ապա, իբր Օսմանեան քաղաքացի, հաւասար իրաւունք և պարտականութիւն վայելել ամէն Օսմ. քաղաքացիներու հետ: Մենք Հայերս ալ նախ և առաջ Հայ ենք և Քրիստոնեայ, և ապա Օսմ. քաղաքացի... Հայ էինք և Քրիստոնեայ էինք թուրքերուն Փոքր Ասիա արշաւելէն և Օսմ. տէրութեան կազմուելէն շատ առաջ, և Օսմ. Սահմանադրութեան հաւատարիմ մնալու համար ոչ մէկ ազգ իր ցեղը, լեզուն, քաղաքակրթութիւնը և կրօնը մոռնալու կը կարօտի... Հետեւեալը ազգային եկեղեցական առանձնաշնորհմանց տեսակէտէն, ոչ միայն հակառակութիւն մը չունինք Յոյներուն դէմ, այլ շահակից ալ ենք անոնց հետ և Ազատութեան հռչակումէն ի վեր նորանոր պատճառներ ունինք սիրով վարուելու մեր Յոյն հայրենակիցներուն հետ:»

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԵՍ կ'ուզեմ հարցնել և կը ջանամ պատասխանել թէ Քրիստոս մինչև ո՞ր աստիճան տիրելու է մեր Քրիստոնէական կեանքին վրայ խորհուրդներու և գաղափարներու նկատմամբ: Պօղոս կ'ըսէ, Աստուծոյ խաղաղութիւնը պիտի պահպանէ ձեր սիրտերը և միտքերը Քրիստոս Յիսուսով:

Կեանքի խորհուրդը մեզի համար զօրաւորմաց է: Մենք շատ յաճախ կ'իյնանք, վասն զի թէև կարենանք զսպել մեր չար գործերը և մեր չար խօսքերը, սակայն անոնք կը թուի թէ անզուսպ են: Հոս մեր

առջև ունինք մեր խորհուրդներուն մէջ անձնական մաքրութեան մեծ խնդիրը: Աւետարանը ճիշդ չընէր այս խնդիրէն խոյս տալու: Մեր կեանքերուն մէջ անոր մեծ կարողութիւնը սա իրողութեան կը ծագի որ անիկա կրնայ պատասխանել ճիշդ այս պէտքին: Մենք միշտ ունինք մեր խորհուրդները, վասն զի աւելի կը խորհինք քան կը գործենք կամ կը խօսինք: Դժուար է կառավարել կամ զբսպել զանոնք. և մինչ կ'արգելենք չարը խօսքի և գործի մէջ, շատ յաճախակի անկարող կը դառնանք արգելի չար խորհուրդները: Խորհուրդները չեն ազդուիր արտաքին արարքներէ, ինչպէս կ'ազդուին գործերը և խօսքերը: Միջավայրը չի կրնար ազդել մեր խորհուրդներուն: Անոնք մեր կեանքներուն զսպանակն են: Խորհուրդէ մը կը բխի գործ մը, գործէ մը նկարագիր մը, և նկարագրէ մը ճակատագիր մը: Խորհուրդները կը յաղթեն ժամանակին և հետաւորութեան, և նման յիշողութեան անողոքելի են: Անոնք գլխաւոր պողոտան են մեր փորձութիւններուն: Խորհուրդէն կու գայ փորձութիւն. այնուհետեւ երկրորդ փորձութիւնը աւելի զիւրաւ կը յարձակի, վասն զի միտքը կը թուի թէ ճամբայ մը կը ձեւանայ այդ դաժմարին: Խորհուրդները նորէն մեզի կը վերադառնան, վասն զի կարգ մը բնիկներու այն նետերուն կը նմանին, որոնք արձակուելէ ետքը նորէն ետ կը դառնան և զանոնք արձակողներուն ոտքերուն առջև կ'իյնան: Նմանապէս թէ՛ չար թէ՛ բարի խորհուրդները մեզի կը դառնան նորէն:

Այս պատճառներով, որովհետեւ խորհուրդները ամենակարեւոր բանեցն են մեր կեանքներուն մէջ, Աւետարանին ազդեցութիւնը պարտի զգացուիլ հոն: Մեր կեանքներուն վրայ Քրիստոսի ազդեցութիւնը անարժէք է, եթէ ան կ'արգելուի սանձելէ մեր չար խորհուրդները: Անոնք կրնան փոխանցուիլ մէկէն միւսին, և մեծ գիտութիւն կայ խորհուրդի այս գործունէութեան մէջ, զորնոր կը սկըսինք հասկնալ: Մտածէ հետեւանքին վրայ զոր չխորհիլը կը բերէ մեր չորս կողմի կեանքներուն վրայ, և յետոյ մտածէ թէ, եթէ ուրիշներ մեր խորհուրդին առարկայ չընելը այսպիսի ներգործութիւն կ'ընէ անոնց կեանքներուն վրայ, ուրեմն ի՞նչ ըլլալու է նոյն իսկ խորհուրդին հետեւանքը: Ամենացաւալի պատմութիւններէն մէկը զոր գիտեմ, Իսն Մալքէրի պատմութիւնն է, որուն մէջ անիկա կը նկարագրէ այդ մը որ իր կնոջ բոլոր մարդասիրութիւնները իբրեւ սովորական բաներ կը նկատէր, և ինք անոնց վրայ յով խորհած չէր իր ամբողջ կեանքին մէջ: Հետեւանքն այն եղաւ որ մեռաւ կինը, և մարդը այն

ատեն միայն հասկացաւ թէ ի՞նչ արժէք ունի ուրիշներու համար խորհիլը : Այսպէս խորհուրդները կը հպատակին միայն մէկ օրէնքի, սիրոյ օրէնքին : Մենք միշտ կը խորհինք Սիրելիին վրայ, վասն զի աշխիւս սիրոյ արժանի է : Կը յիշէք թէ ըսուած է թէ Յիսուս դիտէր անոնց խորհուրդները : Դիտէր թէ անոնք ինչի՞ վրայ կը խորհէին, և անոր օգնութեամբ անոնց խորհուրդները արթնցան : Միայն այն ատեն, երբ Քրիստոսի խորհուրդներուն բարձրութիւնը կը տեսնենք, վերահասու կ'ըլլանք թէ մեր խորհուրդները ո՞րչափ ցած են : Մեր խորհուրդները հակադրելով Աստուծոյ խորհուրդներուն հետ, կը տեսնենք մեր խորհուրդներուն մէջի չարը, և ասիկա առաջին դասն է մեր Քրիստոնէական կեանքին մէջ, այսինքն համոզուիլ թէ մենք անօգնական կալանաւորներ ենք մեղքին և մեղանշական խորհուրդներու : Թէև Աւետարանը մեզի կու տայ ներքին ազատագրութիւն մը, վասն զի կ'ըսէ թէ Քրիստոս կարող է հանել ամէն մէկ չար խորհուրդ, և զանիկա փոխել բարիի և մաքուրի : Այս ըսել չէ թէ մենք մեղքէ զերծ կ'ըլլանք, այլ երբ փորձութիւնները սաւառնին մեր գլուխներուն վրայ, կըրնանք տեսնել թէ անոնք մեր մէջ չեն մնար : Ան որ ոչ կը նիրհէ, ոչ կը քնանայ, մեր խորհուրդները իր վրայ պիտի պահէ : Ասոր պայմանն է բացարձակապէս յանձնել մեր կեանքերը անոր երբ դեռ ան մեր խորհուրդներն ընդունած չէ : Ան կու գայ զօրացնել չար խորհուրդներուն դիմադրելու մեր կարողութիւնները : Երբ Սատանան հեռաձայնին գլուխը գայ և խօսիլ ուզէ, պէտք է որ կարող ըլլանք ըսել, «Գիծը զբաղեալ է հիմա» : Քրիստոս հակառակ չէ գեղարուեստի և ֆիզիքական զարգացման : Վստահ եմ թէ ան կ'ուզէ որ մենք խորհինք այդ բաներուն վրայ : Բայց կան խորհուրդներ, որոնք կու գան մեզմէ իւրաքանչիւրին : Մեր մէջ ամէնէն բարի եղողը պէտք ունի մաքրուելու ճիշդ ամէնէն չար եղողին պէս, և միայն այն ատեն մեր խորհուրդները կ'ըլլան մաքուր և ուղիղ՝ երբ թող կու տանք որ ան ներս մտնէ և դուրս վտարէ չարը :»

Ճ. Յ. Հ.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՁԵՆՆԵՐԷՑ ԱՆՁ ՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ միլիոնատէր Էնտրու Քարնէկի անցեալները ըրաւ պատմութիւն մը որ գաղափարապաշտութեան ուսումնասիրութիւն մըն է, թէև պատմութիւնը պատկանի առեւտրականի մը : Քսանուերկու տարեկան երիտասարդ մը Ամերիկա եկաւ Սկովտիայէ իր զրպանք քանի մը տողարով

միայն : Երիտասարդը բոլորովին անտեղեակ էր Ամերիկեան գործերու, և իբր տարի մը աշխատեցաւ վաճառատան մը մէջ, բայց ահա իր գործատէրը սնանկացաւ : Սակայն դժուարութեանց ժամանակն իսկ իր գաղափարապաշտ ոգին չտկարացաւ : Վասն զի երբ իր հայրենիքէն բարեկամ մը յիսուն տոլար զրկեց իրեն, ինք զանիկա անմիջապէս զրկեց իր ծնողքին, որոնց ծերութեան տարիները կը ջանար հանգիստ անցընել տալ : Երիտասարդը այս զոհողութիւնն ըրաւ թէև հաղիւ կրնար իր օրապահիկը ձեռք բերել, բայց զոհողութիւնը այնպէս ուրախութեամբ ըրաւ, որ ծնողքը երբեք չկասկածեցան անոր բուն վիճակին վրայ :

Քիչ յետոյ գործ դաւաւ մեծ վաճառատան մը մէջ տարեկան երեք հարիւր յիսուն տոլար թոշակով : Շատ հաւատարիմ էր իր պաշտօնին մէջ : Զորս տարիէն — ստոյգ պատմութիւն է ասիկա — ընկեր եղաւ վաճառատան : Թէ ի՞նչպէս կարող եղաւ այսչափ արագ բարձրանալ, կը լուսարանուի սա միջադէպով : Ամառնային երկշաքաթեայ արձակուրդին համար արտօնութիւն խնդրեց այդ ժամանակը նուիրել իր արդէն ունեցած մէկ գաղափարականը փորձելու, որ էր մեծաքանակ վաճառորդ ըլլալ այսինչ կարգի ապրանքներու : Այնպէս որ ուրիշ վաճառականներու իրենք հայթայթէին այդ ապրանքները : Վաճառատան պետը բոլորովին ընդդիմացաւ այդ գաղափարին : Բայց այդ երկու շաքաթներու միջոցին երիտասարդը իր ձեռնարկին մէջ այնպէս յաջողեցաւ որ վաճառատունը մեծաքանակ վաճառել սկսաւ այնուհետեւ, և կարեւոր յաջողութիւն ունեցաւ : Երիտասարդը երեսունընթեռ տարի աշխատեցաւ գործին մէջ մեծամեծ յաջողութիւններով : Յետոյ մեկուսացաւ, վասն զի մտքին մէջ գաղափարականներ ունէր զորոնք կը փափաքէր գործադրել : Շատ խեղճ և անբեր աղարակ մը գնեց քաղաքէն ոչ հեռի, և սկսաւ աշխատիլ զանիկա առաջին կարգի աղարակ մը ընել : Երբեք բան չէր գիտեր ագարակի գործի վրայով : Բայց ուսումնասիրեց, գործնականապէս աշխատեցաւ և սորվեցաւ : Իրեն նպատակ դրած էր դուստ և մաքուր կաթ հայթայթել քաղաքի բնակիչներուն : Գործին սկսաւ քանի մը կով գնելով, և հիմա ունի կովերու տիպար երամակ մը : Կաթի օրական արտադրութիւնն է երեք չորս հազար քուարթ (մէկ քուարթ 280 տրամ) : Քաղաքին խնդրանքը ատկէ աւելի կ'ըլլայ հետզհետէ : Ըստ որում գործի մարդ, իր գաղափարականն էր ագարակն սմբողլ ինքնապահ ընել, և այսպէս եղաւ ալ : Այս անձին սիրած և նպատակ դրած ուրիշ մէկ բանն էր

«ըստ կարի կատարելագոյն վարդեր» հասցնել : Եւ հիմա ունի հարիւր հազար վարդերն , որոնցմէ օրը ութ հազար բացուած վարդ նաւ կը դրուի և քաղաք կը զրկուի վարդերու եղանակին : Բայց ասիկա երբեք չի բաւեր խնդրանքին :

Ինչպէս եղան ասոնք բոլորը : Այս մարդուն ընթացքը իրեն սիրելի երեք ասացուածներու վրայ հիմնուած էր : Անոնցմէ մին առաջին տեղը կը դրաւ իր մանկութենէն ի վեր : «Մի վարանիր , ընտրէ լաւագոյնը և ազնուագոյնը » Երկրորդն է կէօթէի խօսքը , զոր մանկութեանը սորված էր . «Կեանքի մէջ լաւագոյն բանն է կորով համեստ հաստատուն նպատակի մը հետ , յետոյ յաղթութիւն . առանց ասոնց ոչ պարագաները , ոչ պատեհութիւնը կրնան երկոտանի արարած մը մարդ ընել » Երրորդը զերազանցապէս ի յայտ կու գայ , և մեծ , գեղեցիկ ագարակի մը գործաւորը կրնայ տեսնել զանիկա ամէն օր . «Մարդ պէտք է որ զրգուցանուի իր խոշոր ըլլայ և ոչ թէ դժուարութիւնը մարդէն խոշոր » :

Ով որ ասոնց առաջինը իրեն առած կամ սկզբունք կ'ընտրէ , գաղափարապաշտ է : Ով որ միւս երկուքը կ'ընտրէ , գաղափարապաշտ կը մնայ և երբեք չըլլար յոռետես : Աշխարհ յառաջ կ'ընթանայ անոնց միջոցաւ որոնք այս առածները կը միացնեն , որոնք կը գործեն և կ'ազօթեն , օգտագործողներ կը կառուցանեն , և յետոյ երկայնմըութեամբ հիմեր կը դնեն անոնց ներքեւ : Այսպիսի գաղափարապաշտներ երբեք չեն յուսահատիր : Շատ գործունեայ են և շատ իմաստուն : Կ'ակնկալեն գոնաւորութիւններու և յուսովիւրաւմներու և յառաջ կը մղուին անոնց վրայէն և կը դիմեն իրենց գաղափարականին : Ոչ թէ կը համարին երբեք թէ պիտի իրականանան իրենց երեւակայածները , — ձգարիտ գաղափարապաշտը իր չափանիշը երբեք բոլորովին չսահմանափակեր ուէ բանի մէջ , — այլ ասոնք անոր յառաջդիմելուն կը սատարեն միշտ : Այդ անձինք աշխարհիս ամէնէն երջանիկ և ամէնէն օգտակար մարդիկն են :

ՅՈՒՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԱՍԵՐ

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒՄԷՆ

Փրֆ. Յ. Հ. ՃԵՃԵՆ

Յանկարծ ինքզինքնիս գտանք այնքան զարմանալի և յեղակարծ փոփոխութեան մը առջև որուն նմանը տարեգրութեանց մէջ գտնել դժուար է : Մեր երեւակայութենէն և մեր երազներէն ալ վեր

բարձրացանք իսկոյն , և ոչ զարմանալի և ոչ ալ պարսաւելի է ժողովուրդին անհուն խանդավառութիւնը , որով ոգևորուած կը թուի այժմ բովանդակ թուրքիս , որ դեռ քիչ առաջ բռնութեան և հարստահարութեան չլթաներով կաշկանդուած , կատարեալ մեռելութեան վիճակի մը մէջ , իր շուրջը գտնուող ուրիշ ազգերուն արգահատանքին միայն արժանի եղած էր : Մեր նպատակը հիմակուհիմա ան չէ որ այս յեղաշրջումին պատճառները հետազօտենք , կամ անոր փառաւոր արդիւնքներուն վրայ ճառենք . մինչև անգամ առ այժմ պիտի չխօսինք այն քաղաքացիական պարտաւորութեանց վրայ որ մեր վրայ կը դրուին այսպէս՝ յանկարծ Օսմանցի ազատ քաղաքացիներ դառնալով : Այս նիւթերէն շատերուն վրայ գրեթէ ամէն օր կը գրուին օրական թերթերու մէջ , և սկսած են մինչև իսկ հրապարակային բանախօսութեանց նիւթ ըլլալ , ինչ որ շատ գովելի է : Մենք կը փափաքինք սակայն խօսիլ այն քանի մը բարոյական ու հոգեկան դասերու մասին որոնք շատ բնականօրէն մեր աչքերուն առջև կը պարզուին այս առիթով :

Մեր ուշադրութիւնը գրաւող առաջին հրահանգիչ կէտը սա է որ մարդկութիւնը կը յառաջադիմէ աննպաստ պարագաներու ներքեւ ալ : Նիւթական և բարոյական աշխարհներն այս մասին բոլորովին ներհակ են իրարու : Նիւթական աշխարհը իր ոյժերը , իր գանգուածները չփոխեր բնաւ : Նայեցէք աստղերուն . ո՞վ կրնայ ըսել քանի՞ դարերէ ի վեր անոնք կը շողան երկնից անհուն կապոյտին վրայ , բայց այսօր անոնք մեր աչքերուն կը ներկայեն այն նոյն փառքը զոր ունէին երբ միասին կ'երգէին իրենց ծննդեան ատեն : Հիւսն Բիւզանդիոնի դաշտերուն և բլուրներուն վրայ գահաւորներու պէս փայլող ծաղիկներն այսօր կրկին իրենց եղանակին մէջ կը բողբոջեն մեր շուրջը , երբ ան հին դարերու Բիւզանդիոնը չէ ալ ևս , այլ Օսմանեան մեծ ազգին ազատ ոստանը : Մեր բոլոր ներքին փոփոխութիւնները , ըլլան քաղաքական , ըլլան բարոյական կամ մտաւորական , ամենաաղոյղն ազդեցութիւն մը չունին բնաւ մեր շուրջը տարածուած բնական ալիքան տեսարաններուն վրայ հին , անգութ և բռնակալ օրերու մէջ . անոնք կրկին նոյն հեզանազ , անոյշ նայուածքը կը նետեն իրենց շուրջը : Անգորը էին խոռովութեանց մէջ , գեղեցիկ՝ ամենատեղ երեւոյթներու մէջ , ազատաբոյր՝ մարդկային ամէնէն սարուկ և ցածոգի էակներու մէջ աեղ կեցած ատենին : Մենք մարդիկս ենք որ մեր ներքին զգացումներուն համեմատ կու տանք անոնց նոր գեղեցկութիւններ : Նա-

յեցէք ոսկեճաճանչ արեւին : Երբ Հոմեր դուռէ դուռ կը շրջէր իր անմահ երգերով ասպնջականութիւն դառնելու , անոր վրայ կը հեղուր ան միւսնոյն հրատապ ճառագայթները զորս այսօր ալ , շատ տարբեր ժամանակներու մէջ , կը հեղուր կրկին մեր մուրացիկ երգիչներուն ճակտին վրայ , և չէ՞ որ տապանէն դուրս ելլող նահապետին վրայ նայող երկնագուհակ ծիածանն է որ այսօր ալ կրկին կը փողփողի ամպերուն մէջ : Նիւթական աշխարհի այս նոյնօրինակութիւնը շատերու համար փորձութիւն մը եղած է չհաւատալու ներքին , բարոյական շարժումներու և փոփոխութեանց : Ասոնց համար է որ Պետրոս առաքեալ իր Բ թուղթին Գ գլխուն մէջ կը խօսի և կը կոչէ զանոնք արհամարհողներ և ծաղր ընողներ , որոնք իրենց ցանկութիւններուն համեմատ կը քալեն և կ'ըսեն , « Ո՛ր է անոր գալուն խոստմունքը , վասն զի քանի որ հայրերը քնացան , ամէն բան անանկ կայ կը մնայ արարածոց սկիզբէն հետէ » : Բայց նիւթական աշխարհի այս միօրինակութիւնը պէտք չէ խաբէ մեզ : Ներքին աշխարհը կը քալէ միշտ , հակառակ արտաքինին առերևոյթ նոյնութեան կամ անփոփոխութեան : Եւ վա՛յ անոնց որ կ'ապահովին արտաքին իրերու նոյնութիւնն և աներկիւղ կը յառաջանան իրենց յոռի ընթացքին մէջ , և անտարբեր կամ անփոյթ կը մնան բարոյական աշխարհի սկզբունքներուն և անյեղի օրէնքներուն , խորհելով որ իրերու վիճակը ի՛նչ որ է՝ նոյնը պիտի մնայ միշտ , Բնութիւնը նոյնն է : Նոր զօրութեանց ծնունդը չենք տեսներ անոր մէջ , նոր ընդունակութիւններ չենք գտներ հոն : Երկիրը կը թաւալի իր առանցքին վրայ , կը կատարէ իր շրջանները և կը նորոգէ իր եղանակները առանց որեւէ աճեցումի մը կամ յառաջադիմութեան մը : Բայց երկրին բնակիչներուն համար ալ այն նոյն կրաւորական ճակատալիքը չէ որ սահմանուած է : Պատրանք չեն ընկերական յառաջադիմութեան ակնկալութիւններն , մարդասիրական յոյսերը երազէ աւելի բան մըն են : Ահա աչքերնուս առջև կը տարածուի եղելութիւնը , պարզ , անվիճելի և շօշափելի եղելութիւնը : Այս իրողութեանց ի տես ո՞վ պիտի համարձակի ոչ ըսելու թէ ազգերը , ժողովուրդները , որոնք որ ալ ըլլան անոնք , արեւելեան կամ արեւմտեան , զարգացեալ կամ ոչ , կը շարժին դէպ յառաջ , և բոլոր տիեզերքներուն մէջ չկայ զօրութիւն մը որ կարող ըլլայ կասեցնել այդ յառաջդիմական հոսանքը : Այս յառաջադիմական հոսանքը Աստուծոյ թագաւորութեան հոսանքն է , և ի՛նչ այլազան ձևերով ալ որ յայտնուի , ազատութեան ,

զրական կամ գիտական զարգացման , և կամ ընկերական ու արուեստագիտական զարգացումներու ձևերով , միւսնոյն մեծ վախճանին համար Աստուծոյ թագաւորութեան հաստատման և դէպ ի մարդկութեան վսեմ ճակատագիրը առաջնորդող և անոր յանգող շարժում մը և հոսանք մըն է : Օհ , ո՛րքան ուրախալի է որ մեր երկրի քաղաքական ու ժողովրդական մեծ յեղաշրջումը կը փակէ , կը պապանձեցնէ այն սկեպտիկ ու նիւթապաշտ բերանները որոնք ո՛չ Աստուծոյ կը հաւատան , ո՛չ ալ մարդկութեան յառաջադիմութեան . թող ալ լոնն ատենք յաւիտեանս : Անոնք կը նմանին անոնց որ սառած գետի մը վրայ տարածուած ցրտին ու կարծր մակերեսին վրայ նայելով՝ գետը յաւերժական անշարժութեան մը դատապարտուած կը հռչակեն , մինչ եղելութիւնը այն է որ գետին ջուրերը սառի ծածկոցին ներքև կը սահին կ'երթան դէպ յառաջ . շարժումը , հոսանքը բնաւ վայրկեան մը իսկ կանգ չառնել , միայն թէ ան մերթ ընդ մերթ կը ծածկուի մեր աչքերէն , մինչև հալի սառը արեւին ջերմ ճառագայթներուն տակ , և հսկայ գետը կրկին ի յայտ գայ իր վսեմ անխափան ընթացքով և լսել տայ մեզի իր վաղքին խոխոջները :

Ասկէ կը հետեւի որ ամէն ազգ , ամէն ցեղ ընդունակութիւն ունի յառաջադիմութեան , և ժողովուրդը ու ցեղը յառաջ կ'երթայ , մինչև իսկ երբ անոր մէջ գտնուող անհատներ կանգ առնեն : Վա՛յ անոնց որ չեն գիտեր ճշմարիտ յառաջադիմութիւնը , վա՛յ անոնց որ օրէ օր նկարագրի բարձրութեան չեն հետապնդեր , և կաշկանդուած մնացած են իրենց սև և խաւարչտին մտածումներուն մէջ : Այնպիսի կարողութիւններով որոնցմով օժտուած է մարդ էակը՝ պէ՞տք է որ անմասն մնայ այն բարձրութիւնէն , մտքի և հոգիի բարձրութիւնէն որուն կը դիմէ բովանդակ տիեզերական հոսանքը : Հարկ է յիշեցնել ամէնուն թէ մեր երկրին այս փառաւոր ազատագրութեան մէջ , այս ամէն թանկագին արտօնութեանց , ժողովուրդներու և ցեղերու այս բոլոր ընդհանրական յառաջադիմութեան մէջ , մարդու մը ամէնէն մեծ ստացուածքը , ամէնէն իրականը և ճշմարիտը իր հազին , իր միտքն է : Անընտարարելի , անձեռնմխելի ստացուածք մը : Մեր թուրք և Հայ եղբայրներէն ո՛րչափ հերոսներ հաստատեցին այս ճշմարտութիւնը : Տարիներով հիւժեցան անհանդուրժելի տուայտանքի մը մէջ , զնգանները իրենց մշտնջենական բնակավայրը և շղթաները իրենց անբաժան ընկերները եղան . բայց երբ դուրս ելան , մարմիննին մաշած և ախտաթէտ յաճախ , աչքերնին նսեմացած և ոյժերնին

սպառած, բան մը չէին կորսնցուցած իրենց վեհ և ազատ հոգիէն: Ան՝ չղթաներուն և կապանքներուն մէջ կը մնայ անկաշկանդ, աղքատութեան և տառապանքի մէջ կրնայ մնալ հարուստ և բարձր, վեր սաւառնելով բոլոր զազիր և աղտոտ պարագաներէն, և միշտ գիտակից իր ներքին ազատութեան և վեհութեան զոր հնար չէ ջախջախել, ինչպէս հնար չէ երկնից շանթը ոտքի տակ կոխտել: Հոններուն թագաւորը Աստիղաս, որ հինգերորդ դարուն մէջ արշաւեց Հռոմէական կայսրութեան վրայ, ահ և սարսափ ձգեց կայսրութեան վրայ: Հասակը կարճ, կուրծքը լայն, դուխը հաստ, աչքերը մանր, մազերը գոռզ, քիթը տափակ և թուխ կերպարանքով մարդ մըն էր: Երեսը նայողը սարսափահար կ'ըլլար, բայց այս վայրենի մարդը կ'երևի թէ մեր յիշած խորունկ ճշմարտութեան գիտակից էր: Երբոր իր զարհուրելի արշաւանքը յառաջ տանելով հասաւ մինչև Հռոմ, աշխարհի Թագուհին, զոները, Հռոմի գոռզ ծերակուտականները ահաբեկած և զողզողուն՝ գոչեցին «Ի՞նչ փրկանք տանք քեզի»: «Տուէք ինձի» ըսաւ բարբարոսը, «բոլոր ձեր ոսկին ու գոհարեղէնները, ձեր բոլոր թանկագին կարասիները և գանձերը, և ազատ արձակեցէք ձեր ամէն մէկ գերին»: «Ահ,» պատասխանեցին վատասերեալ Հռոմայեցիք, «այն ատեն մեզի ի՞նչ պիտի մնայ»: «Ձեր հոգիները կը թողում ձեզի», պատասխանեց անուս յաղթականը որ կու գար Ասիոյ տափաստաններէն, բայց անապատներուն մէջ սորված էր անմեռ մտքին արժէքը և կ'արհամարհէր այն ստրուկ հոգիները որոնք չէին սորված բուն իրենց անձին արժէքը: Երանի թէ գէթ այս բարբարոսին չափ սորված ըլլայինք արժէքը, մեծութիւնը ներքին մարդուն, որ շատ աւելի է բոլոր արտաքին կացութիւններէ և պարագաներէ:

(Շարունակել)

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄՈՋԻՉ ԸՆԵՆԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

(Շար. Նախորդ թիւէն և վերջ)

Այս երբորդ մեթոտը պատմական կոչենք: Բայց մտածելու ենք թէ ի՞նչպէս գործածելու ենք այս կերպն: Նախ Պօղոսին օրէնքը յիշելու ենք թէ առաջ «չնչաւորը» կամ աշխարհայինը կու գայ և ապա «հոգեւորը»: Քրիստոսի Աստուածութիւնը ընդունելու առաջին քայլը իրեն հրաշալի կեանքը ճանչնալ ու հասկնալուն մէջ է: Նոր Կտակարանի ներածութեան կարճ ընթացքով մը, հարցնողը պէտք է համոզուի թէ Յիսուսի կեանքին արձանագրութիւն-

ները ճշմարիտ պատմութիւն են: Երբ սորված է թէ Մատթէոս Մարկոս, Լուկաս և Պօղոս, բոլորն ալ Քրիստոսի խաչուելէն քառասուն տարի չանցած կը գրէին, քանի որ հազարաւոր մարդիկ կային տակաւին պատմուած դէպքերուն ականատես, սակայն իրենց մէջ և ոչ մէկը մեր Աւետարաններուն հակառակող որեւէ գիրք կամ յօդուածի մը չափ առարկութիւն թողուցած չէ, Սբ. Գրքին հարազատութեան ու վստահելի հեղինակութեան պէտք է համոզուի: Իբրեւ յաջորդ քայլ մը, թող հարցնողն ուսանի այն պատկերը, որ Աւետարաններուն մէջ ներկայացուած է: Հոն պիտի տեսնէ, ի մէջ այլոց, թէ Հին Կտակարանի մէջ Աստուծոյ համար գործածուած «Բեւեռ», «Տէր» բառը, Նոր Կտակարանի բոլոր առաքելական թուղթերուն մէջ Քրիստոսի համար գործածուած է: Եւ ո՛րչափ կարգայ, այնչափ պիտի հիմնայ մնայ. որչափ լաւ ճանչնայ զՔրիստոս, այնչափ լաւ պիտի հաւատայ անոր: Ինքը թող միայն երեւակայէ Գալիլեայի ծովեզրն պտրտող այդ կայտառ ու առոյգ մարդը, կոյր աչաց դպչող այդ շնորհալի ձեռքը, տաճարին մէջէն փոխողները ու ծախողները քող այդ իշխանական ու հեղինակաւոր ձայնը, այդ ամէն մարդու բարիք ուղող ու կամեցող սիրուն ու համակրելի դէմքը: Ինք թող սորվի թէ ամբողջ աշխարհի պատմութեան մէջ միայն Քրիստոս էր որ սորվեցուց թէ Աստուած ամէն անհատի Հայրն է, թէ մարդիկ միմեանց եղբայր են: Ինքն թող գիտնայ թէ միայն Քրիստոս էր որ մեղքը սահմանեց իբրեւ Աստուծոյ կամաց անհամաձայն ունէ միտում մը, որ ցրուց իր ամբողջ կեանքով թէ սէրը էութեան բարձրագոյն օրէնքն է: Ինքն թող զարմանայ Քրիստոսով գործուած բժշկութեան այդ սքանչելի հրաշքներուն վրայ, և թող տեսնէ բոլոր այդ դէպքերուն մէջ ցուցուած բարերարութեան շարժառիթը: Թող ինք պատկառանք կանգ առնէ, երբ տեսնէ թէ բոլոր մարդոց որդիներէն միմիայն Յիսուս էր որ բացարձակապէս անմեղ էր և կատարեալպէս սուրբ: Եւ ասիկա ի՞նչպէս կրնար ըլլալ, եթէ Յիսուս միայն մարդկային էր: Թող ինքն նկատէ թէ Յիսուս Հին Կտակարանին ներշնչուած մարգարէութիւններն կատարեց և ովսանաններով ընդունուեցաւ իբրեւ Իսրայէլի խոստացեալ Մեծիւն: Հարցնողը թող լուրջ կերպով և մտածութեամբ նշմարէ Յիսուսի մահուան ճշմարիտ նշանակութիւնը, ինչպէս որ Պօղոս կը բացատրէ խնդիրը:

Թող ինք քննելով համոզուի թէ Քրիստոսի յարութիւնը ամբողջ պատմութեան մէջ ամէնէն լաւ վկայուած ու վաւերացուած իրողութիւնն է: Թող

ինք ճանչնայ թէ մեր ամբողջ մտաւոր և հոգեւոր աշխարհին լոյսը Քրիստոսն է : Թող ինքն իրեն հարցնէ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ այդ անձնաւորութիւնը, որ այս բոլոր զարմանալի երևոյթները և իրողութիւնները կը ներկայացնէ, և պիտի ստիպուի պատասխանել, «Իմ Տէրս և իմ Աստուածս» :

Վերջը ինք պիտի տեսնէ նաև թէ եկեղեցական պատմութեան մէջ ներկայացուած սուրբ հայրեր ևս միևնոյն եզրակացութենէն չկրցին խուսափիլ : Այն ատեն պիտի հասկնայ թէ Նիկիոյ հանգանակին յօդուածները Քրիստոսի մարմնացումին, որդիութեան և Աստուածութեան նկատմամբ՝ պատմական իրողութեանց պարկեշտ նկատողութեան և մինչ իսկ քննադատութեան միայն տրամաբանական արդիւնքներն են : Եւ երբ ինքն նկատէ այն մեծ եկեղեցին, որուն զուլը Քրիստոսն է, այն Աստուածային թագաւորութեան ազդեցութիւնը, որ Քրիստոսի գաղափարն է, երբ չափէ Քրիստոսի սպաւորութիւնն ու ազդեցութիւնը մարդկային ընկերութեան ամբողջ զանգուածին ու կազմակերպութեան վրայ, և երբ տեսնէ ամենայն ճարտարութեամբ շինուած և Քրիստոսի նուիրուած այն հոյակապ շէնքերն, թանգարանները լեցուած Յիսուսի գէմքը ներկայացնող այն գեղեցիկ պատկերները, և զրադարաններու մէջ դիզուած Քրիստոսի նկատմամբ այն խորհրդաւոր դրքերը, զՔրիստոս քարոզող այն մեծ միսիոնարական ընկերութիւնները և մինչ իսկ ներկայիս մէջ գինովներուն և ոճրագործներուն կեանքերը փրկող ու ազնուացնող Քրիստոսի գերազոյն զօրութիւնը, և վերջապէս երբ այս բոլոր զարմանալի իրողութեանց համար արդիւնքին համապատասխանող պատճառ մը փնտռէ, պիտի կարենայ միայն մէկ պատասխան բացազանչել բացայայտ, «Ճշմարիտ Աստուծոյ մէջ ճշմարիտ Աստուած» :

Կրնայ ըլլալ թէ նոր համոզուողը տակաւին պիտի չի հասկնայ Նորորդութեան մէջ բնազանցական Քրիստոսի յարաբերութեանց ամբողջ գաղտնիքը : Թերևս դուք ալ, որ անոր ուսուցիչն էք, լման չէք ըմբռնած այդ վարդապետութիւնը : Բայց եթէ կրնաք առաջնորդել հարցնողը, տարակոյսի աստիճանէն քալլ առ քալլ, մինչև որ հաւատք ունենայ Աստուածային Փրկչի մը վրայ, տգիտութեան վիճակէն՝ մինչև որ ընդունի զՔրիստոս իր Տէրն ու Աստուածը, հոգիի մը մահուանէ ազատումը և մեղաց բազմութեան ծածկումը տեսած կ'ըլլաք :

Աստուած տա՛յ, որ մենք վարժապետներս, և քարոզիչներս մեր պատասխանատուութեանց կատարելապէս գիտակից, արթուն ըլլալով պահիկ մը

կանգ առնենք ու խորհինք թէ ի՞նչ մեթոտներ կը գործածենք Աստուծոյ Որդւոյն մասին զմարդիկ համոզելու համար, և ջանանք յարմարցնել լաւագոյն մեթոտն մեր դպրոցներուն և ունկնդիրներուն մէջ գտնուած բազմաոտեսակ անձերուն :

Խորհրդ

Ի. Յ. ՔԵՅՐԻ

ԼԶ. ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ԽԱՐԵՐԴԻ ԱԻԵՏ.

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀՈՒ. ՍԻՆՈՒԴԻՆ

Սինոդը գումարեցաւ 1908 Յուլ. 25ին (Ն. Տ.) և 11 կանոնաւոր և 2 անկանոն նիստերով տեղեկ մինչև Յուլ. 2 : Նիստերը աղօթաժողովով կը բացուէին ու աղօթքով կը փակուէին : Սինոդը կը ներկայացնէր 27 մայր ու ճիւղ եկեղեցի և 44 քուէատու անդամ : Մեր հեռաւոր բարեկամաց համար թերևս չահեկան է թուել այս եկեղեցեաց անունները որք հետեւեալներն են,

Քաղաքի էկեղեցիներ — Խորհրդի վերին ու վարի թաղի, Մ. Աղիզի, Չնդուշի, Տիգրանակերտի, Բալուի, Արաբկիրի, Հայնի, (Ակնայ, Մալաթիոյ, Գլիի ու Թէմրանի եկեղեցիները ներկայացուցիչ չունէին այս տարի) : Գեղի էկեղեցիներ — Խուլուի, Խուլաղիւղի, Փէրչէնճի, Քէսիրիկի, Հիւսէյնիկի, Կարմրի, Եղեգի, Աղնճիկի, Բերդակի, Իշմէի, Բազմաշէնի, Բերրի, Հողէի, Աղնի, Ուզուն Օպայի, Շէյխհաճիի, Հէյնէյիկի, Շեփիկի, Տափէի և Հապուսի եկեղեցիները : Ասոնց կարեւոր մէկ մասը յաւէտ գիւղաքաղաքի քան գիւղի եկեղեցիներ էին :

Դիւանի ընդհանրութիւն — Վեր. Վ. Ամիրխանեան նախագահ և Կ. Խաչատուրեան դեր-նախագահ, Յ. Պուճիգանեան քարտուղար և Աշուր Էֆ. Եուսուֆ դեր-քարտուղար ընտրուեցան : Գործադիր Ժողով ընդհանրութիւն — Ասոնցմէ նախագահին ու քարտուղարին վրայ հետեւեալ անձերու ընտրութեամբն ու յաւելումով Գործադիր Ժողովը կազմուեցաւ : Այս անձերն են Տոգ. Յ. Գամպուրեան զանձապետ, և Վեր. Պ. Կարապետեան ու Թ. Աւանեսեան, Պրն. Սարգիս Երէցեան և Հաճի Սարգիս աղա Մուրատեան անդամք նորընտիր Գործադիրին : — Գործադիր Ժողով — Բնիկներէն ընտրուեցան Գործակից Ժողովոյ անդամ հետեւեալները. Կղերականներէն Վեր. Կ. Խաչատուրեան, Գ. Տէմիրճեան, Թ. Աւանեսեան, Աշխարհականներէն Ազգապետ Փրոֆ. Ն. Թէյնէքէճեան, Տոգ. Յ. Գամպուրեան և Յ. Պուճիգանեան : Սինոդը կ'ընտրէ Գործակից Ժողովոյ բնիկ անդամները որք կէսը կը կազմեն Գործակից Ժողովին . մնացեալ կէսը կը բաղկանայ երեքական Ամերիկեան ու Գերման միսիոնարներէ :

Գանձադէպոն Հաշիւը — Տող. Մ. Յակոբեանի համարատուութիւնը գրեթէ 20 ոսկիի եկամուտ ու 17 ոսկիի ծախքը կը նշանակէր անցնող տարիին համար, որով գրեթէ չորս ոսկիի մնացորդ մը կը մնայ Սինոդին սնտուկը: Բայց դիտելի կէտ մը՝ եկամուտէն գրեթէ 15 ոսկին արդէն մնացորդն էր նախորդ տարւոյ Սինոդի սնտուկին. աս կը ցուցնէ թէ ակնկալուած եկամուտը ունեցած չէ սնտուկը: Քանի որ աս դրամին գրեթէ ամբողջը անկեալ պաշտօնէից կը բաշխուի, կը խնդրենք եկեղեցիներէ որ հաճին առատութեամբ տալ իրենց նուէրները, որպէս զի Գործադիրը կարենայ անկեալ պաշտօնէից օգնելու իր սրբազան ու հրամայական պարտքը կատարել: Քանի որ հանգստեան թոշակի դրութիւնը որդեգրուած չէ մեր եկեղեցիներէն բնիկ աշխատաւորներու համար, պէտք չէ զանանք մեր տարեկան օգնութիւնը եթէ չենք ուղեր լքուած տեսնել պաշտօնէութիւնը:

Եկեղեցիներու նախախնէրը — Զանազան եկեղեցիներէ եկած նամակները կարդացուեցան և անոնց պէտքերն ու խնդիրքները նկատի առնուեցան: Եկեղեցիներն երեք բանի կը կարօտին — Կաթողիկոս, աստուծոյն և աստուծոյ ղեկավար, որոնցմով միայն եկեղեցիներու և դպրոցներու հոգեւոր, իմացական և տնտեսական գոյութիւնն ու զարգացումը կ'ապահովուին: Նամակներն Գործակից Ժողովին յանձնուեցան, որովհետեւ ան ձեռնհասութիւնն ունի աս խնդիրներն կարգադրելու: Յաւարի է ըսել թէ խորհրդի կայանին աւերիչ դաղթականութիւնն ու տնտեսական վիճակը օրէ օր կարօտ եկեղեցիներու թիւը կը բազմապատկէ և Գործակիցին իսկ անլուծելի թնձուկներ կ'ստեղծէ: Ամերիկեան ու Գերման միսիոնարութեանց միացեալ օգնութիւնն իսկ չբաւեր եկեղեցիներն ու դպրոցներն հաստատուն ու զարգացուն կռուանի մը վրայ դնել: Կ'արժէ լրջօրէն ուսումնասիրել աս խնդիրը, որուն լուծումը հաւասարապէս կը պատկանի բարերարող միսիոնարաց և կարօտ ինքնավար բնիկ եկեղեցիներու:

Արդեօնաբէր խնդիր — Սինոդին ընտրած մէկ մասնախումբը Սինոդին առջև հետեւեալ անձերն քննեց ղաւանական և բարոյական տեսակէտներով, և Սինոդին քուէովը անոնց քարոզչական միամեայ արտօնադիր տրուեցաւ: Այս անձերն են Եփրատ Գոլթի և Աստուածաբանական ձեմարանի չրջանաւարտներէն Պրնք. Յովհաննէս Աշոտեան, Յակոբ Տեփոյեան և Սամուէլ Մանուկեան, Աստուածաբանական ձեմարանի չրջանաւարտներէն Պրնք. Յակոբ Իսրայէլեան, Մարտիրոս Տ. Յովհաննէս

եան և Ատոմ Սիրականեան, Bible class-ի չրջանաւարտներէն Պրնք. Համբարձում Սարաճեան և Խաչատուր Վարդանեան:

Կանոնադրերու խնդիրը — Սինոդին Կաթողիկոսի կարգ մը առարկելի ու թերի կէտեր ու նենայուն համար որոշուեցաւ որ վերաքննուի յաջորդ Սինոդէն վաւերացուելու համար: Եկեղեցական կանոնադրի վաւերացումն ալ յաջորդ տարուան մնաց, որովհետեւ իր պարունակած կարգ մը կէտերը կարգ մը երկար վէճերու առիթ տուին ու Սինոդի նիստերուն մեծ մասը մենավաճառեցին: Ասոնց մասին ակնարկել օգտակար չենք նկատեր:

Երանի թէ յաջորդ տարուան Սինոդին մէջ կազմական ու եկեղեցական կանոնադրերը լաւագոյն բարեփոխուին: Վաւերացուէին, որպէս զի մեր ժողովներն վարէինք աւելի ձեռնհասօրէն ու անշուշտ:

Ի դիմաց Գործ. Ժողովոյ

Յ. ՊՈՒՃԻԳԱՆԵԱՆ

Քարտուղար Սինոդին

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

6. ԿՏԱԿԱՅ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 50. Կտակաց Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ եօթն անձերէ, որոց երեքը եկեղեցական և չորսը աշխարհական՝ Խառն Ժողովով կ'ընտրուին քուէից առաւելութեամբ: Կտակաց Հոգաբարձութեան պաշտօնն է՝ ազգային կտակաց տնօրէնութիւնը: Իր պարտաւորութիւնն է՝ կտակաց օրինաւոր կերպիւ և կտակարարին նպատակին և դիտաւորութեանը համեմատ գործադրութեանը հսկել: Կտակաց Հոգաբարձութեան համար պէտք եղած մասնաւոր Կանոնադրութիւնը՝ Խառն Ժողովը պիտի պատրաստէ Կտակաց Հոգաբարձութեան և Տնտեսական Խորհուրդին կարծիքն առնելով, և Ընդհանուր Ժողովը պիտի հաստատէ: Կտակաց Հոգաբարձութիւնը որոշեալ ժամանակներ իր պաշտօնին վերաբերեալ հաշիւները պիտի ներկայացունէ Տնտես. Խորհուրդին, որ ստուգելով և վաւերացունելով պիտի հաղորդէ Քաղաքական Ժողովոյն:

7. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 51. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ ինն անձիւքէ, զոր Քաղաք. Ժողովը կ'ընտրէ քուէից առաւելութեամբ: Ասոնց երկուքը վկայեալ բժիշկ պիտի ըլլան: Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան պաշտօնն է Ազգային Հիւանդանոցը և անոր սեպհական կալուածներն ու եկամուտները տնտեսել և անոնց հասոյթովն ու Ազգային սնտուկին նպաստելը մատակարարել զայն: Այս հաս-

տատութիւնը չորս շրջանակի բաժնուէրով, մէկը՝ աղքատիկ հիւանդները դարմանելու, երկրորդը՝ ծեր և անկար աղքատները պատասպարելու, երրորդը՝ խեղագարները խնամելու, և չորրորդը՝ որք և անտէրունջ տղաքը դաստիարակելու պիտի յատկանայ: Այս շէնքին կարգադրութիւնն ու անտեսութիւնը բժշկական և առողջապահիկ կանոնաց համեմատ պիտի տնօրէնուին: Հիւանդանոցի Հովարաճութիւնը այս հաստատութեան անտեսութեան մասին՝ Տնտեսական Խորհուրդին, և դաստիարակութեան մասին՝ Ուսումնական Խորհուրդին պատասխանատու է. և սոյն Խորհուրդոց որոշեալ ժամանակներ համար պիտի տայ իր գործողութեանց վրայ:

Է. ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Յօդ. 52.— Թաղական Խորհուրդները կը բաղկանան ըստ տեղւոյն՝ հինգէն մինչև տասներկու անդամներէ: Թաղական Խորհուրդին պաշտօնն է թաղին ժողովրդեան ազգային գործոց մատակարարութիւնը, Եկեղեցւոյ և Դպրատան Հոգաբարձութիւնը, աղքատաց խնամակալութիւնը, և ազգայնոց մէջ պատահած վէճերուն քննութիւնն ու խաղաղարարութիւնը: Իր պարտաւորութիւնքն են թաղին Եկեղեցւոյ պայծառութեան խնամ տանել, թաղին մէջ թէ՛ աղջիկ և թէ՛ մանչ տղայոց դաստիարակութեան համար դպրատուններ հաստատելու ջանք ընել, և թաղին կարօտեալ ընտանեաց ձեռնառնութիւն ընել:

Յօդ. 53. Ամեն թաղ մէկ մէկ Մատուկ պիտի ունենայ Թաղական Խորհուրդին տնօրէնութեանը տակ: Այս Մատուկին մուտքն են թաղին ժողովրդեան կողմէն տրուած թաղական տուրքը, Եկեղեցւոյ և Դպրատան կալուածոց եկամուտները, Եկեղեցւոյն հասոյթները, կտակաւ կամ ուրիշ կերպիւ եղած նուէրները և այլն: Ելքն են թաղին Եկեղեցւոյն և Դպրատանց ծախքն ու աղքատաց տրուելիք օգնութիւնները: Ամէն Թաղական Խորհուրդ իր թաղին մէջ եղած ծննդոց, ամուսնութեանց և վախճանմանց արձանագրութիւնը պիտի ընէ կանոնաւոր կերպով մասնաւոր Տոււմարի մը մէջ:

Յօդ. 54. Թաղական Խորհուրդները իրենց պաշտօնին վերաբերեալ գործոց մէջ Տեսուչ Խորհուրդներուն հետ ուղղակի յարաբերութիւն ունին, այսինքն՝ դպրատանց համար Ուսումնական Խորհուրդին հետ, անտեսական և դրամական գործոց համար Տնտեսական Խորհուրդին հետ, դատի վերաբերեալ գործոց համար Դատաստանական Խորհուրդին հետ: Եւ ասոնց ամէն մէկին որոշեալ ժամա-

նակներ համար պիտի տան իւրաքանչիւրին վերաբերեալ գործոց վրայ:

Յօդ. 55. Իւրաքանչիւր Թաղական Խորհուրդ իր թաղին ժողովրդեան կողմէն կ'ընտրուի: Ամէն ազգային անհատ որ քսանեւհինգ տարին լրացուցած է, և ըստ 67րդ յօդուածոյ Սահմանադրութեան՝ ընտրութեան իրաւունքէն դատաստանապէս ղրկուած չէ, իրաւունք ունի մասնակից ըլլալ ընտրութեան Թաղական Խորհուրդոյ անդամոց:

Յօդ. 56. Թաղական Խորհուրդոց պարտաւորութիւնն ու ընթացքը սահմանելու համար պէտք եղած կանոնադրութիւնը կրօնական և Քաղաքական Ժողովներուն ձեռք պիտի չինուի: Թաղական Խորհուրդոց անդամներուն պաշտօնը չորս տարի կը տևէ. հինգերորդ տարւոյն սկիզբը կը նորոգուին, և անմիջապէս վերընտրելի են:

(Շարունակել)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Ներքին գործերու նախարարութիւնը, տեղեկանալով թէ տեղ տեղ ժողովրդէն ոմանք պետական պաշտօնեաներու վրայ կը յարձակին և իրենց ձեռնհասութենէն վեր պահանջումներով գէշ ազդեցութիւն կ'ընեն անգործութեան վրայ, հեռագրով ամէն կողմ յանձնարարեց որ ոստիկանութիւնը այսպիսի արարքներ արգելող միջոցներ ձեռք առնէ, ի հարկին զինուորական հրամանատարին հետ խորհրդակցելով և զինուորական ոյժ գործածելով: — Ոստիկանութեան նախարարութեան գրուած է դատարկապորտներու կանոնադրին տրամադրութիւնները գործադրել կ. պոլսոյ և արուարձաններու անգործ թափառաշրջիկներուն, գողերուն և ոճրագործներուն նկատմամբ: — Ամէն կողմ ծանուցուած է տեղեկագրել թէ երկրագործութիւնը ինչ վիճակի մէջ է և ինչ բարենորոգումներու և գործիքներու կը կարօտի: Ստանալի տեղեկութիւնները մայրաքաղաքիս մէջ պատրաստելի ընդհանուր ծրագրի մը հիմ պիտի կազմեն: — Պետական Խորհուրդոյ քաղաքային, երևմտական, օրէնսդիր, կրթական և հանրօգուտ գործերու ձեռքըրը վերակազմուեցան մէյմէկ նախագահով և վեց վեց անդամով, նմանապէս նոյն խորհուրդոյ յարակից վճարեկ, վերաքննիչ, նախական և ամբաստանիչ ատեանները: Սոյն խորհուրդոյ ամբողջ պաշտօնէութեան թոշակներուն համար գումարը պիտի ըլլայ 486,000 դահ., այսինքն սո-

վորականէն 222,587 պական: — Որոշուած է պետական պաշտօններու մէջ ընդունիլ կամ իրենց պաշտօններուն մէջ վերահաստատել այնպիսիներ, որոնք բռնակալութեան ժամանակ անիրաւաբար պաշտօնանկ եղած էին լրտեսներու տեղեկագրութեան վրայ: — Նախարարներու խորհուրդը Քաղաքապետութեան ղեկոյց թէ մնանկացած և պատուով վերահաստատում չստացած և իրենց քաղաքային իրաւունքներէն զրկուած անձեր երեսփոխան չընտրելու մասին թէ՛ Սահմանադրութեան, թէ՛ ընտրական կանոնագրին մէջ յատուկ տրամադրութիւն կայ: Բայց որոշ բան մը ըսուած չէ թէ նախապէս յանցանքով կամ ոճրով դատաւարութեամբ ըլլալը ընտրական իրաւունքէ զրկում կ'ենթադրէ՞ թէ ոչ: Բնականաբար անոնք որ դեռ դատաւարութեան մէջ են կամ իրենց պատժի պայմանաժամը չեն լրացուցած՝ չեն կրնար ընտրող կամ ընտրելի ըլլալ: Սակայն անոնք որ իրենց քաղաքային իրաւունքները վերստացած են և իրենց պատժի պայմանաժամը լրացուցած՝ պիտի չզրկուին ընտրական իրաւունքէ: — Փաթիւի հրկիզեալներուն համար Կայսրը 5,000 ոսկի նուիրեց, Կայսերազուն իշխանները 2,000 ոսկի, Ֆրանսայի նախագահ Մ. Ֆալիէ 10,000 ֆրանք, Քրուսի ընկերութիւնը 25,000 մարք, Իտալական զեսպանը 150 ոսկի, զեսպանուհին 300 ֆրանք և Փոն Տէր Կոյց փաշա 300 մարք: — Սուլթան Մուրատի չիրմին շինութեան ճարտարապետը կ'առաջարկէ այլուր փոխադրել հանգուցեալին աճիւնները, զի այժմու տեղը յարմար չէ չիրմի շինութեան: Ժառանգորդները կը հաւանին այս առաջարկին: — Եւրոպի պալատան չրջականները օտարներու համար շինուած հիւրանոցն ու դարաստանները կը փլցուին: Եւրոպի մէջ իբր մեքենավար պաշտօնավարող 60 ծովային զինուորներ ծովային պաշտօնատունը փոխադրուեցան: — Հայրենասէր Քէմալ պէյի գերեզմանին վրայ չիրմ մը կանգնելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Սապահետին իշխանի նախագահութեամբ: Իսթամբուլ արտօնատէր ձէվտէթ պէյ իր տպարանին մէջ Քէմալ պէյի գրութիւններէն 60-70 էջով հաւաքածոյ մը պիտի տպէ 400,000 օրինակ, որու հասոյթին կէսը պիտի յատկացուի չիրմին և կէսը կարօտ աքսորականներու: — Պաշտօնապէս կը զեկուցուի թէ բոլորովին անհիմն է Մանգու-Քի սա լուրը թէ անգանձելի մնացած տուրքերը պիտի չգանձուին, նմանապէս Բիշաբէկի սա լուրը թէ այսուհետեւ զինուորական տուրք պիտի չգանձուի: — Սապահետին իշխանը Յունաց Պատրիարքին և Հայոց Տեղապահ Հօր այ-

ցելութիւն տուաւ և շնորհակալութիւններ յայտնեց իրեն մատուցուած յարգանքներուն և պատիւներուն համար: — Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմացուի թէ Կայսրը իր կալուածներէն տարին 400,000 ոսկի հասոյթ բերող մաս մը Եւթմական գանձուն պիտի թողու, որպէս զի իբրեւ երաշխաւորութիւն ցուցուի և Եւթմական նախարարութիւնը 4 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն կնքէ, իսկ Կայս. Անձնական գանձը 1 միլիոն ոսկիի: — Պեշ Պեշաւ, Միւլէի վէ թէրթէան և Հաֆէթաի լրագիրներուն դէմ օրինական գործողութեան ձեռնարկուած է, վասն զի զինուորական մարմինն նկատմամբ Միւլէի լրագրին մէկ յօդուածը խեղաթիւրած և ցաւալի վերադրումներ ըրած էին անոր: — Օսմ. Միւլթեան և Յառաջդիմութեան Ընկ.ը, որու ամենամեծ փափաքն է ազգին կատարեալ երջանկութիւնը ապահովել, որոշած է ընդհանուր հանգանակութեան մը ձեռնարկել: Այդ նպատակով յանձնաժողով մը կազմուած է: Նպաստը պիտի հաւաքուի Ընկ. եան կողմէ բազմաթիւ անձերու տրուելիք կնքուած տոմարներով, գումարները պիտի յաճնուին այդ անձերուն, կամ ուղղակի Օսմ. Պանքայի կեդրոնին ու ձիւղերուն: Ընկ.ը պաշտօնական ստացագիր մը պիտի տայ կամ զրկէ նպաստողին, և նպաստը և նպաստողին անունը առ այժմ պիտի հրատարակուին Թաֆէի միջոցով: — Օսմ. զօրաբանակներու համար ինքնաշարժ հինգ կառք բերուած է Անգղիայէ: — Օսմ. վաճառականութեան առժամեայ ակումբը երկուշաբթի իր առաջին նիստը գումարեց 150է աւելի առևտրականներու ներկայութեամբ և միաձայնութեամբ որոշեց պատուիրակութիւն մը զրկել Հանրօգուտ շինութիւններու նախադարին և խնդրել որ 15 օր յետաձգուի Կ. պոլսոյ Առևտրական Սենեակի անդամներուն ընտրութիւնը: Նախարարութիւնն հաւանեցաւ այդ թելադրութեան: — Նոյն օր ուսեալ և կրօնաւոր իբր 500 Քուրդեր օգնութեան և յառաջդիմութեան Օսմ. ակումբ մը կազմեցին: — Ե. զօրաբանակի հրամանատար Ֆէրիդ Նազըմ փաշա, որ բռնապետական չրջանին մէջ աստիճանազուրկ եղած և աքսորուած էր, վերահաստատուեցաւ իր աստիճաններուն մէջ: Այս արարողութիւնը հանդիսապէս կատարուեցաւ ի բացակայութեան Էնթալային, և համազգեստն ու սուրը անոր զրկուեցան: — Նախարարներու խորհուրդը ընդունեցաւ Եւթմական նախարարութեան սա առաջարկը թէ զբամի հետք կրող զբամները չրջաբերին և կառավարական արկղերու կողմէ ընդունուին, իսկ ընաւ զբամի հետք չունեցողներու չրջաբերութիւնը արգելուի: — Օսմ. Մա-

մուլի Բնկերակցութիւնը պիտի աշխատի որ լրագիրները ազատօրէն յայտնեն իրենց գաղափարները առանց հայրենիքին օգտին և հանրային բարոյականի վնասելու : Նաև հոգ պիտի տանի որ լրագիրները դրամ կորսելու համար սպառնական հրատարակութիւններ չընեն ասոր անոր դէմ : — Ծովային նախկին նախարար Հասան Րամի փաշա ազատ արձակուած է , բայց իր զեղծումներուն քննութիւնը կը շարունակուի : — Երլտըզի դէպքին գլխաւոր հերոս Սիւլիօ Րիչի , կամ Քէօսէ Արիսթիտի , կամ Ալֆոնս և բուն անուամբ Քրիս , ձերբակալուեցաւ , և թէ՛ կ'ուզուէր զայն երկրէն արտաքսել , եթէ հաստատուէր թէ պարզ յեղափոխական մը չէ , այլ անիշխանական մը , Եպարքոսական հրամանով մը ազատ արձակուեցաւ : — Այս շաբթու մայրաքաղաքս ժամանեցին Դ. զօրաբանակի նախորդ հրամանատար Զէքիփաշա , Պետական Խորհրդոյ նախագահ ատենանի երբեմնի նախագահ նշանաւոր գրագէտ ու հրապարակագիր Սաիտ պէյ իր ընկերոջ Զիեա Մուլայի հետ , պալատան նախկին լրտեսական ու փախստական Ահմէտ Ճէլալէտտին փաշա , և Պուլկարական պատուիրակութիւն մը 50 անդամով :

Նահանգներ. Ասիական Երկրայի հրամանատար ու կուսակալ կարգուեցաւ Գ զօրաբանակի թնդանօթաձիգներու նախորդ հրամանատար միւշիւր Շիւքրի փաշա : — Հին Ասորիներու Պատրիարքին շաբաթ հեռագրուած է թէ Սղերգի Կրոն գաւառակը , որ Սիւրեանի հինգ գիւղէ կը բաղկանայ , ութ ամսէ ի վեր պաշարուած է աւազակապետ Պետրիսանի և եղբայրներուն կողմէ , որոնք ամէն խժոժութիւն ի գործ կը դնեն : — Բիզլէէ կը գրուի Օգս. 24 թուով թէ Բիզլէ կառավարիչ չունի , նահանգն ալ կուսակալ , և կարգ մը անխիղճ անձեր Քոմիթէի անդամ ձեռնալով յարձակումներ կը գործեն պատուաւոր կարգ մը պաշտօնեաներու վրայ : — Ակնէ կը հեռագրուի թէ Նէշէթ փաշա , որ Տէրսիմցի աւազակները նուաճել գացած էր երեք գունդ զօրքով , յաջողութիւն մը ձեռք բերած չէ : — Միւլի Աշիթէթի պետ Իպրահիմ փաշա , որ կը հալածուի Կայս. զօրքերէն , դեռ ձերբակալուած չէ : Դամասկոսէ առնուած հեռագրի մը համաձայն ասոր որդին և մարդոցմէն 20ը սպաննուած են ընդհարման մը մէջ , բայց ինք յաջողած է փախչիլ : Սըվազի կուսակալը ձեռնհաս իշխանութեան մատնանի ըրած է այն ցեղերը որոնք սիրայօժար պիտի ուզեն օգնել այդ հալածականին ձերբակալման : — Ատալիոյ ժամանումները բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին :

Աւետ. Ժող. Երկու շաբաթ առաջ Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեան իր հրաժարականը մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան : Պատուիրակութիւն մը յետոյ Դատական և Կրօնական նախարարութեանէն խնդրեց որ Ազգապետ էֆ. շարունակէ իր պաշտօնը , որպէս զի կարելի ըլլայ ազգապետներու և ժողովներու ընտրութեան համար կանոնագիր մը պատրաստել և ներկայացնել : Անցեալ երկու շաբթի Ազգապետ էֆ. Դատական և Կրօնական գործերու նախարարութեանէն կանչուելով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարարին հետ , որ Ազգապետ էֆ. յանձնարարեց շարունակել իր պաշտօնը : Զուրեքշաբթի յիշեալ նախարարութեան մէկ պաշտօնագրով Ն. Վսեմութեան հաղորդուեցաւ թէ , « Մինչ բացայայտ է թէ Բողոքական ժողովուրդին կանոնագրին 10րդ յօդուածին տրամադրութեան համեմատ ազգապետներու և ժողովոց անդամներու ընտրութեան եղանակին և ասոնց բուն պատականութիւններուն նկատմամբ պէտք էր որ յիշեալ ժողովրդին կողմէ կանոնագիր մը պատրաստուէր և Բ. Դրան ներկայացուէր և ըստ օրինի հարկ եղած սրբագրութիւնները ու բարեփոխութիւնները ըլլային և կանոնագիրը վաւերացուէր և գործադրութիւնն սկսուէր , այդ կանոնագիրը ցարդ չէ մատուցուած , ուստի պատշաճ կը համարուի որ ըստ առաջնոյն շարունակէ իր պաշտօնը , և փութով պատրաստէ և զրկէ այդ կանոնագիրը » : Երկ Վարչական ժողովը ի նիստ հրաւիրուեցաւ վերոյիշեալ կանոնագիրը պատրաստելու խնդրին վրայ խորհրդակցելու համար : — Պարտիզակի Բարձրագոյն Վարժարանի անօրէն Տր. Զէյմալըս ընկերակցութեամբ Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի այցելեց Իգմիրեան Հայրիկին : — Մարզոտանի Աւետ. Եկեղեցին Օգս. 20ին Սահմանադրութեան և ազատութեան հռչակման առիթով շնորհակալութեան պաշտամունք մը կատարած է : Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ շաբթու : — Կը փնտռուի Խաշատուր Տամատեան կամ Պողչէլեան Կեսարացի , իբր 15 տարեկան , կարճահասակ քիչ մը հասակելի , աչքը քիչ մը չիլ , դէմքը դեղնագոյն : Տեղեկութիւն տալ կը խնդրուի Պ. Վահրամ Թահմիզճեանի Կեսարիա :

Հայ Ժող. Անցեալ շաբթու եկեղեցական երեսփոխաններու ընտրութեան համար համագումար ժողովը իր նիստն ունեցաւ Մայր եկեղեցիին մէջ : Բայց քուէարկութեան միջոցին ժողովականներու կողմէ դիտողութիւններ եղան ցանկին պատրաստութեան վրայ , ի վերջոյ ցանկը չեղեալ հռչակուեցաւ և Տեղապահ Հայրը ընտրողական ժողով

մը կազմեց, որ ընտրելիներու ցանկ մը պիտի պատրաստէ: — Տեղապահ Հայրը թագրիրներով եպարքոսութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեց օգնութեան կարօտ Հայ ազգայիններու վրայ և խնդրեց նախ որ անոնց պէտքերու հոգացման օժանդակէ Կառավարութիւնը: Երկրորդ, Մշոյ Սբ. Կարապետի Վանքին սեփական բայց այժմ Գուրգերու ձեռք անցած կալուած մը վանքին վերադարձուի, երրորդ իրենց գործերէն վտարուած ու հայրենիք ղրկուած կարգ մը Սըվազցի բեռնակիրներ իրենց գործերուն մէջ վերահաստատուին: — Գաւառներու մէջ կարգ մը եկեղեցիներու և դպրոցներու շինութեան համար ասկէ առաջ խնդրագիրներ մատուցուած և ձևակերպութիւններէ անցած էին, բայց գործադրուած չէին: Այժմ Պատրիարքարանի կողմէ դիմում եղաւ Մեծ Եպարքոսութեան որ չուտով տրուին պէտք եղած հրամանագրերը: — Այն յանձնախումբը, որ պաշտօն ունէր Պատրիարքարանի մէջ Օրմանեանի արկղը բանալու, բացաւ զայն և հոն գտնուած դրամներուն և արժէթուղթերուն ցուցակը պատրաստեց: — Վահրամ Եպսկ. Մանկունի, իր հետ ունենալով Ներսէս Վրդ. Խաւրխանեան և այլ նշանաւոր եկեղեցական և աշխարհական անձնաւորութիւններ, Օրթաքէօյցի ազգայիններու կողմէ այցելեց Սապահէտօլին իշխանին և բարի գալուստ մաղթեց: Երկուստեք չատ սիրալիր խօսքեր փոխանակուեցան: — Մկրտիչ Եպսկ. Վեհապետեան, որ 22 տարի առաջ Հնդկաստանէ մամուլ մը բերած էր Սիսի մէջ տպարան մը հաստատելու փափաքով, բայց հարկադրուած էր Իսթէնուէրուն թողուլ զայն, այժմ կը խոստանայ մաքսատան առջին և փոխադրութեան ծախքը վճարել, եթէ մամուլը Սիս փոխադրելու արտօնութիւն ստացուի: Նոյն Եպիսկոպոսը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսէն Սիս հրաւիրուեցաւ կարեւոր պաշտօն մը ստանձնելու համար: — Ռուսահայեր, նկատելով որ Թրքահայեր ստուար թուով կը մասնակցին Կաթողիկոսական ընտրութեան և այդ պատճառով առ հասարակ Թուրքիացի Եպսկ. Կ'ընտրուի, ցարդ ուշացուցած են հրաւիրագրերը՝ Պալատենիայի մէջ այս մասին փոփոխութիւն մը մտցնել տալու յուսով: — Երուսաղէմի Պատրիարքը, փոխանորդ եղիչ Վրդ. Ի հեռագիր մը ուղղելով, զգացուցած է թէ իր ծերութեան պատճառով օգնական եպիսկոպոսի մը պէտք ունի: — Իւսկիւտարցի Հայ օրիորդ մը, Իզմիրեան Սրբազանին բողոք մը մատուցանելով Օրմանեանի ղէմ, կը յայտարարէ թէ ինք 130 ոսկի հանգանակած և յանձնած է նախորդ Պատրիարքին Վարազայ վանքը ղրկելու համար: Բայց ըստ հո-

գաբարձութեան տեղեկագրին՝ միայն 300 դահ. ղրկուած է ցարդ: — Պատրիարքարանի դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեան անցեալները դժբախտ արկած մը ունեցաւ: Կառքէն ինկաւ և ոտքը կոտրեցաւ: Յետոյ բժիշկներն հարկ դատեցին անոր ոտքը ազդրէն կտրել՝ կեանքը փրկելու համար: — Իւսկիւտարցի երիտասարդներու կողմէ ինպատ Հայ սովեալներու տրուած ներկայացման հասոյթը 10,000 դահ. եղած է: — Բազէն Վրդ. բաց նամակով մը հերքեց իր վրայ եղած ամբաստանութիւնները և Մշեցի Հայեր Տեղապահ Հօր դիմելով յայտարարեցին թէ դրամը, որու համար իրենց նախկին Առաջնորդը կ'ամբաստանուի, իրենք կերած են, իրենց տրուած է և իրենց պէտքերուն ծախսուած: — Հ. Յ. Դաշնակցութեան չորրորդ ժողովը անցեալ չորեքշաբթի տեղի ունեցաւ Մայր Վարժարանի պարտէզին մէջ: Պ. Արտաբեան խօսեցաւ հոծ բազմութեան մը, նիւթ ունենալով խորհրդարանական պայքար և ընտրական դրութիւն: Իսկ Յրդ. ատենախօսութիւնը կիրակի տեղի ունեցաւ Բերայի Սբ. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ, ուր Տր. Նիհատ պէյ և Պ. Սիմոն Զաւարեան յայտ շահեկան ճառեր արտասանեցին Ապակեղոսնացման (իրաւասութեան ընդարձակումի) նիւթին շուրջ: — Անցեալ շաբթու Հնչակի խմբագրապետ Պ. Սապահ-Գիւլեան և Հնչակեան կուսակցութեան կարեւոր գործիչներ Բիշակի խմբագրատունն այցելելով պարզած են իրենց արդի ծրագիրը թէ (1) այլևս դաւադրութեան պէտք չկայ, (2) թէ Անկախ Հայաստանի կազմութեան խնդիր չունին (3) թէ իրենք Հայ և Թուրք ամէն կուսակցութիւններու հետ պիտի գործակցին, (4) թէ ուխտեալ են և ի հարկին պատրաստ՝ զէն ի ձեռքին արգելել հին Րէփրին վերադարձը և (5) թէ իրենց ծրագրին անբաժան մասն է գործակցիլ Օսմ. Սահմանադրութեան բարեփոխման՝ ժողովրդական իմաստով: — Ռուսիոյ Ելեմտական նախարարութեան բարձր պաշտօնատար Հայազգի իշխան Ամատունի, որ եզրպտոս ղրկուած է երկու երկիրներու առևտրական յարաբերութիւնները ուսումնասիրելու համար, Աղքսանդրիա ժամանած է: — Վահան պէյ Էսսեան Կեսարիոյ վիճակին կողմէ Երեսփ. ժողովի անդամ ընտրուած է: — Կալացի ընդհ. հիւպատոս Ազարեան էֆ. Պելկրատի Օսմ. դեսպան անուանման Սերպ կառավարութիւնը հաւանութիւն տուած է: — Աբրահամ փաշա Բարթող 2,500 Քրանք տարեկան նպաստ յատկացուցած է Միաց. Ընկերութեան, 2,500 Քրանք ալ անմիջական նպաստ մը հանգանակած է: Օսմ. Սահմանադրական ակումբը

300 ոսկի ապահոված է : Բերայի մէջ ալ նոյն ընկերութեան բաժանորդներուն թիւը 500ը կ'անցնի : — Գաւառի սովեականերուն նպաստ հասցնելու համար յանձնաժողով մը կազմուած է Իգմիրի մէջ : — Մալաթիոյ մէջ զինուորական մարմինը յիսնապետներու սպասարկութեամբ խնճոյք մը տուած է տեղւոյն Հայ և Թուրք ժողովուրդներուն : — Էտիրնէի Թուրք , Հայ և Պուլկար ժողովուրդը Հայ եկեղեցիին մէջ մեծ խանդավառութեամբ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարած են նահատակներուն համար :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Պարսկաստան. Ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Դաւրէժի վրայ, վասն զի կը կարծուի թէ այն տեղի պաշարին ելքը պիտի որոշէ երկրին ապագան : Օգոստոսի 29ին դարձուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ քաղաքը Էնճիւմէնէն կը կառավարուի Սաթա իմանի զինուորական ղեկաւորութեան ներքեւ : Շէրիֆ Զատէ, Հակարքայական առաջնորդը, սպաննուեցաւ, բայց սպանիչները, որոնք 600 թուաման ընդունած էին Արքայականներէն , ձերբակալուեցան , դատուեցան և սպաննուեցան անմիջապէս : Այն-էտ-Տէօլէ, Արքայական հրամանատարը, կ'ըսէ թէ ունի 3,000 զօրք և 12 թնդանօթ , և լուր զրկած է Եւրոպացիներուն որ մեկնին քաղաքէն ուժակոծութեան սկսուելէ առաջ : Այս ոյժին դէմ Հակարքայականներն ունին 3,000 հրացանակիր և 5 թնդանօթ : Այս վերջինները անյաջողութեան մատնուեցան ստակի նուազութեան և ռազմանիւթի անբաւականութեան պատճառով :

Մարոն. Ֆրանսա և Սպանիա զգուշութեամբ կը շարժին պատրաստուելու համար Ապտիւ Ազիզի պարտութեան հետևանք յառաջ գալիք անխուսափելի փոփոխութեան : Իսկ Գերմանիա, աճապարանք ցուցնելէ ետքը ընդունելու մասին Մոլլա Հաֆիտը զոր Տէրութիւնները Սուլթան ճանչցած են, իր հիւպատոսը Տր. Ֆասէլը Ֆէս զրկեց որպէս զի վերստին իր հիւպատոսական պաշտօնը ստանձնէ : Այս բանը բաւական գրգռման պատճառ եղած է Ֆրանսացիներու, մինչ Գերմանական կարգ մը թերթեր ուրախութիւն կը յայտնեն այս քիչ մը անկախ արարքին համար : Ֆէսէ ընդունուած նամակներ կը նկարագրեն խանդավառութիւնը որով ողջունուեցաւ Մոլլա Հաֆիտի Սուլթան հռչակումը : Այդ առիթով 151 թնդանօթ արձակուեցաւ և վեց օր տօնախմբութիւն հրատարակուեցաւ : — Փարիզէ կը հեռագրուի թէ Ապտիւ Ազիզ հիմա համակերպած է ընդհանուր գաղափարին թէ իր դատը

անյոյս է : Միտք ունի իր ընտանիքով ու հետևորդներով հաստատուիլ ազարակի մը մէջ յԱլոարէզ , Գասապլանքայի մօտ , մինչև որ ընդհանուր կարգադրութիւն մը ըլլայ : — Թանճէրէ կը հեռագրուի թէ Քայտ Մթուհիի զօրքերը Հարաւային Մարոքի մէջ յաղթուած են , և թէ անոր եղբայրը որ բանակին կը հրամայէր՝ գերի բռնուած է , իսկ ինք պաշարուած է իր գղեակին մէջ : Այն ցեղերը որոնք առաջ կը պաշտպանէին զինք ի նպաստ Ապտիւ Ազիզի, հիմա իրեն դէմ կը կռուին :

Ֆրանսա. Թուրքիոյ գործերէն ետքը օգին մէջ թուելու փորձարկութիւններն են որ հանրային ուշադրութիւն կը գրաւեն Ֆրանսայի , Գերմանիոյ և Ամերիկայի մէջ : Առ այժմ Բայթ եղբայրները, մին Ուաշինկթընի , միւսն ալ Լըմանի (Ֆրանսա) մէջ, ամենախորին հետաքրքրութեան առարկայ են : Ուաշինկթընի մէջ Օրվիլ Բայթ 1 վայրկեան և 11 երկվայրկեան թուա ժամը 40 մղոն արագութեամբ : Յետոյ 4 վայրկեան և 15 երկվայրկեան թուա՝ կատարելապէս վարելով իր մեքենան : Ուրիշը Բայթ Սեպտեմբեր 2½ հղմթ. տեղ թուա 2 վայրկեանի և 15 երկվայրկեանի մէջ : Գերմանիոյ մէջ անագին գումար մը կը հանգանակուի 25 փլըին կոմսին օգնելու համար իր փորձարկութիւններուն մէջ :

Ամերիկա. Սեպտեմբեր 2ին Թուլէտոյի մէջ (Օհայօ նահանգ) հրապարակային հաշտութիւն տեղի ունեցաւ Մր. Թէֆթի և Մր. Ֆորէյքըրի մէջտեղ : Ֆորէյքըր է մին ամէնէն կարող և անողոքելի քննադատներէն այն քաղաքականութեան զոր կը պաշտպանէ Մր. Թէֆթի, Կ'ըսուի թէ Մր. Թէֆթի, մինչև որ ծանուցուեցաւ բանը , տեղեկութիւն չունէր թէ Մր. Ֆորէյքըր որոշած է զինք պաշտպանել :

Աստորալէ. Ամերիկեան նաւատորմը Մէլբորնի մէջ քանի մը օր արքայապայել չքով ընդունելութիւն գտնելէ ետքը մեկնեցաւ Սեպտեմբեր 3ին , այցելելու համար Աւստրալիոյ մէջ անոր վերջին նաւահանգիստը : Նախարարապետը բարձր գովեստ խօսեցաւ նաւաստիներուն և անոնց արիւնքիւն , պարկեշտութեան և սքանչելի ֆիզիքական կազմին վրայ :

Պալէստինա. Կործանարար անտառային հրդեհներ կը ճարակին Ռոտտի լեռներուն կողերուն վրայ Պալէստինա և Փէշթերայի գաւառներուն մէջ : Ուրիշ մեծ հրդեհ մը սկսած է Ռիւօ մենաստանին մօտերը, և կ'սպառնայ ջնջել այդ նկարագրեղ կողմերու գեղեցկութիւնը :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊՈՐ ՊՅՈՒՆՆԵՐ

Ֆինանսըլար եղուշու Ամերիկեան խան

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻՋԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպ. 7ին (Ն. Տ.): Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ'ալ, որուն Տիկկինն ևս Տիկ. Չէյմպըրսի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենայ աշակերտաց վրայ:

Տր. Բոպէրթ Չէյմպըրս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսին, իր հօրը պիտի աշակցէ իբր Փոլս-Տնօրէն: Վարժարանն ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ տղայոց ստողջական վիճակին վրայ: Յրանսերէնն պարտաւորիչ ընել որոշուած է: Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է: Աշակերտ մը առնուազն 11 տարու ըլլալու է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մանկուհաւոր և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ:

Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի ատեն և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարտաւային՝ աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր: Գործիական երաժշտութեան դաս անուղներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, հաւելաւոր աշակերտ վարժարան գացած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի զիբքի և այլ դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարւոյն վախճանին:

Ջանքեր կ'ըլլան հաստատութեանս կցել Արհեստանոց մը և իբր սկզբնաւորութիւն ստաղծագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ով որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը տալ, այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէճիտի յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ:

Յարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքն աւարտողներ, կը մանեն վարժարանիս կրտսերագոյն կարգը: Ծնողները նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակաց դրամ կամ ծրար զրկել եթէ ուզեն, պէտք է զրկեն իզմիտ, Կարապետ էֆ. Գոնտայեանի հասցէին:

Աւելի տեղեկութիւններու համար զիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի կամ վարժարանիս գործակաւոր Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Կ. պոլիս Պայալ Հաւուս, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարսիզակ: Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց առնունքն արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպազեանի մինչև Սեպ. 2 (Ն. Տ.), բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն ժամ 7-9 (Ը. Թ.):

8

ԶՐՈՒՑԱՏՐԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Դէպք Յ. Կէլէան

«Սոյն քերականութեան մէջ հարթուած են Անկլիերէն լեզուի բոլոր դժուարութիւնները:» «Հնչման կանոնները հիմնադրուած են պարզապէս:» «Ամեն կերպով յանձնարարելի դասագիրք մըն է բոլոր անոնց որ կ'ուզեն սորվիլ և «պէշ» սորվիլ Անկլիերէն լեզուն:»

Գին 15 դրշ.: Բոսթայով 17 դրշ. (փոխարէն նամակագրոյժ ալ կ'ընդունուի):

Բրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեան էֆ. Սնդղ.—Հայերէն բառարանին երկրորդ տպագրութիւնը 30 դահ. (կամ 30 հատ 1 դահ.նոց նամակագրոյժ):

Դիմել Յակոբ Մ. Սրապեան Գրատուն,

16—26

Մարդուան مرز بوفه

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՍ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Կարճ ժամանակի մէջ արդէն իսկ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Տօքթ. Յովս. Տ. Սեփանեանի այս նորագոյն հրատարակութիւնը, որ իբրև Դասագիրք մարդակազմութեան և ստողջապահութեան վաւերացուած է Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդէն: Մարդկային մարմնը ջերմապէս գնահատուած է հոս: Մամուլին կողմէ տոհմատարակ, ինչպէս նաև հեղինակաւոր բժիշկներէ և ուսուցիչներէ:

Առաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին համար մեր վարժարաններուն կրնայ ջերմօրէն յանձնարարուիլ որ, մարդակազմութեան և ստողջապահութեան դասերն աւանդուին այս գիրքով, որուն հեղինակին անունը, ընտիր պարունակութիւնը և փառաւոր կազմը զայն գերազանցապէս օգտակար և անհրաժեշտ կ'ընեն ամէն տան դրաղարանի: Գին 10 դրուշ.: Կեդրոնատեղի Պալկոյ Գրատուն, Չաքմաքճըլար, Կ. Պոլիս:

6—10

1909 տարուան համար Հայերէն և Հայատառ թուրքերէն Կիրակնօրեայ դպրոցի դասագիրքները հիմա պատրաստ են: Գինը ստաղծուան պէս 60 փր. է: Այս դասագիրքը շատ տարիներէ հետէ Տր. Հէրիք պատրաստած է: Ներկայ դասագիրքը, ինչպէս կը կարծէ Տր. Հէրիք, իր գրելիք վերջին դասագիրքն է, և ուստի մասնաւոր խնամով մը պատրաստած է զայն: Կը յուսանք թէ անոնք որ պիտի փախաքին ունենալ այս դասագիրքը շուտով պիտի զրկեն իրենց յանձնարարութիւնները: 3—4

S. B. COULLOGLOU, Samsoun.
Fournitures Générales pour la Photographie.
AGENT-DEPOSITAIRE pour toute la Mer Noire
Turquie de la Société des PLAQUES
& PAPIERS PHOTO.

GUILLEMINOT & Co PARIS.

24—26

ԿՈՒՋՈՒԻ

(Այս խորագրին դաս է դրել ծանուցումն ամեն պետական պետության, ժամանակն անշուշտ, ինչպես թործ և թործաւոր, պաշտօն և պաշտօնէայ, ժամանակ և ժամանակագրի, ևն.) :

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՒԼԷՃ ԻՒՍԿԻՒՏՈՐ

Վարժարանիս վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպ. 16ին: Աշակերտունի սաղ ուղղութիւնը որչափ կարելի է շուտ դիմում ընելու են: Ուղղութիւնը չընդհանրականներ և ուրիշ տեղեկութիւններ կը ղրկուին անօրէնութեան կողմէ մայրաքաղաքիս Անգլիական նամակատան միջոցով: 5—5

ԱՓՕՍԹՈԼԻՔ ԻՆՍՅԻՅԻՒՄ, ԳՈՒԼԷԱ (ՃԵՆԱՆԵԱՆ, ԳՈՒԼԷՃ)

Հաստատութիւնս կէս նոյառակի ունենալով գոլէճական ծրագրով մը բարձր և միանգամայն գործնական կը թուութիւն մը սաղ ուսանողներուն՝ մասնագէտ դաստառներու միջոցաւ կ'աւանդէ Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն և Յունարէն (Յոյն աշակերտներու համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, բնապատմական, փիլիսոփայական, իրաւագիտական, վաճառականական, ևայլն գիտութիւնները:

Մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու բարոյական մաքրութեան և ֆիզիքական առողջութեան: Ունի համալսարանական բժշկ մը որ կը դասախօսէ առողջապահական և բնական գիտութիւններ, և ճրիտպէս կը դարմանէ հիւանդացող ուսանողները: Երկաթուղիի բնկերութիւնը աշակերտներուն երթևեկութեան համար կ'առնէ սովորական վարձքին հետք, միայն թէ այս առիթէն օգտուելու համար հարկ է դրոյցին վերաբայումէն ածա մը առաջ իմաց տալ վարժարանիս անօրէնութեան: Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի՝ որուն 7 ոսկին վճարելի է հետքի, և մնացեալը Ս. Ծնունդին: Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին: Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ անօրէն վեր. Տօթթ. Ա. Յ. Հայկազեան Գօնեա: 2—3

Ե. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով, ժամ 8 (Ը. Թ.), ի Րէսթ, Գումգափու, Սաղ. 2թ. 14: Իւսկիւտար, ժամ 7: Մատթ. Ի. 27:

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱԻՐ

Վանայ Աւետ. եկեղեցւոյ քարոզիչ Պատ. Դաւիթ Փաշոեան հրաժարած է իր պաշտօնէն և պատրաստ է հրաւէր ընդունելու:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԳՈՒԼԷՃ, ԱՅՆԹԱՊ

Գոլէճիս ԼԳ. տարին կը սկսի Սեպտ. 9, 1908 (Ն. Տ.): Կ'ակնկալուի թէ նոր նշարանը և նոր բնակութեանը գործածուելու պատրաստ պիտի ըլլան այս տարի: Ուսանողութեան տարեթոշակը, 2 Օսմ. ոսկի, Նախապատրաստականին և 3 Օսմ. ոսկի Գոլէճին համար, և 8 Օսմ. ոսկի գիշերօթիկներու ծախքերուն համար: Ուսանողութեան թուշակին ամբողջ և գիշերօթիկներուն թոշակին կէսը կը պահանջուի Սեպ. ին գոլէճ մասնելու առնելու, և գիշերօթիկներուն թոշակին մնացածը Յունարէն: Բոլոր նոր ուսանողները կ'ընդունուին քննութեամբ, եթէ հակառակին համար մասնաւոր կարգադրութիւն չըլլայ: Մուտքի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպ. 2—8, ըստ հետագայ ցուցակին:

Դ. Սեպ. 2, ժամ. 8 (Ը. Ե.) Թուրքերէն (բոլոր կարգերուն): Ե. Սեպ. 3, ժամ. 8 Հայերէն, Արաբերէն (բոլոր կարգերուն): Ուր. Սեպ. 4, ժամ. 8 Անգլիերէն (բոլոր կարգերուն): Ե. Սեպ. 5, ժամ. 8 Հին Կտակարան և Քրիստոսի կեանքը: ժամ. 1.30 Պատմութիւն Թուրքիոյ: Բ. Սեպ. 7, ժամ. 8 Մուտ և Ե. կարգի Աշխարհագրութիւն: ժամ. 10 Տարեք բնագիտութեան: ժամ. 1.30 Բնական Աշխարհագրութիւն: ժամ. 3.30 Պատմութիւն Հայոց: Դ. Սեպ. 8, ժամ. 8 Մուտ և Զ. կարգի Թուրքանութիւն: ժամ. 10 Յատակագիծ Պատմութեան (Ե. կարգ): ժամ. 1.30 Ե. և Ե. կարգ Աւճեպրոս:

Այն ուսանողները որոնք ներկայ չեն գտնուիր որոշուած ժամանակը իրենց մուտքի քննութիւններուն համար, պարտին վճարել մէկ մէճիտ, ուրիշ օր մը կատարելու համար քննութիւնը: Փոփաքելի է որ, որչափ կարելի է, բոլոր ուսանողները վճարեն իրենց պարտքերը և ընդունին իրենց կարգի տոմսակները և գիրքերը Սեպ. 9էն առաջ: Գոլէճին գրասենեակը բաց պիտի ըլլայ այս նպատակաւ Սեպ. 5, 7 և 8:

Նախագահին Ամբրիկա բացակայութեան միջոցին բոլոր խնդիրները, առաջարկութիւնները և ուրիշ թղթակցութիւններ պարտին ուղղուել տո Տնօրէնին, Վեր. Ֆ. Կուսսէլ, Այնթապ: 5—5

ԱՐՄԻՒ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ

Երկու Դաշնակցական ընկերներ այս անունով գրաստուն մը բացած են Մարբուճճըլար, թիւ 22: Արձիւր կեդրոնն է Հ. Յ. Դաշնակցութեան բոլոր հրատարակութեանց, յառաջի գրողարան է Կովկասի և արտասահմանի բոլոր յեղափոխական գրական արտադրութեանց: